

The Journal of Academic Social Science Studies

International Journal of Social Science

Volume 5 Issue 1, p. 157-191, February 2012

**CUMHURİYET DÖNEMİ EDEBİYATIMIZDA
AKSARAYLI ŞAİR ve YAZARLAR**
*POETS AND AUTHORS FROM AKSARAY IN OUR REPUBLICAN PERIOD
LITERATURE*

Yrd. Doç. Dr. Abdullah HARMANCI

Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü

Abstract

In this paper, information about lives and works of some poets and authors born in Aksaray who provided some works in various literal genres in Republican Period Turkish Literature is given, and also literal personality of said man of letters are assessed. We think that such micro-size works shall simplify understanding of “center” –“country” concepts and relationships of these concepts with each other. Our purpose is to determine poets and authors of Aksaray city, on the one hand, and attempt to understand to which point did center-country conflicts come in Turkish literature today, on the other hand. There are some poets and authors from Aksaray in the Turkish Literature of the Republic Period such as Nusret Kemal Otyam, Fikret Otyam, Mahmut Makal, Nahit Eruz, Ülkü Ulurmak, Hayrettin Ökçesiz, Zeynep Ankara, Ali Ekecik, Mehmet Can Doğan who took place in the main movement of our modern literature by providing some works in general media organs which made tremendous impact across the country, as well as, those who attempted to make their name by benefiting from local media opportunities such as Gökmen Yılmaz Erdem, Hasan Tosun, Latif Sarı, Yaşar Akbaş, Akın Akbulut, İbrahim Amaç, Hüseyin Sarıkaya, Mustafa Birgin, Fatih Coşkun, Mustafa Erdem Özçiftçi, Yavuz Bal, Çiğdem Çakır, İshak Pekgöz, Yalçın Sevindi, Sinan Uğurlu, Celaledin Satılmış, Ali Öztürk, Hasan Eskil, Şahin Kulaksız, Ramazan Solak, Yakup Zengin, Veli Demir, Yavuz Bayram Çalışkan, Ahmet Aytaç.

Keywords: Republican Period Turkish Literature, Aksaray, Poet, Author, Center, Country.

Öz

Bu makalede, Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı içerisinde çeşitli edebi türlerde eserler vermiş olan Aksaray doğumlu şair ve yazarların hayatları ve eserleri hakkında bilgi verilmekte, ayrıca söz konusu edebiyatçıların edebi kişiliklerine ilişkin değerlendirmeler yapılmaktadır. Bu tür mikro ölçekli çalışmaların, ülkemiz edebiyatında “merkez” – “taşra” kavramları ve bu kavramların birbirleriyle ilişkilerinin anlaşılmasını kolaylaştıracağını düşünüyoruz. Amacımız, bir yandan Aksaray ilinin şair ve yazarlarını tespit etmek iken, diğer yandan Türk edebiyatındaki merkez - taşra çatışmasının günümüzde nasıl bir noktaya geldiğini anlamaya çalışmaktır. Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı içerisinde yer alan Aksaraylı şair ve yazarlar arasında, Nusret Kemal Otyam, Fikret Otyam, Mahmut Makal, Nahit Eruz, Ülkü Ulurmak, Hayrettin Ökçesiz, Zeynep Ankara, Ali Ekecik, Mehmet Can Doğan gibi, ülke çapında ses getiren genel yayın organlarında eserler vererek modern edebiyatımızın ana akımının içerisinde yer almış isimler bulunduğu gibi, daha çok mahalli yayın imkânlarından yararlanarak ismini duyurmaya çalışmış Gökmen Yılmaz Erdem, Hasan Tosun, Latif Sarı, Yaşar Akbaş, Akın Akbulut, İbrahim Amaç, Hüseyin Sarıkaya, Mustafa Birgin, Fatih Coşkun, Mustafa Erdem Özçiftçi, Yavuz Bal, Çiğdem Çakır, İshak Pekgöz, Yalçın Sevindi, Sinan Uğurlu, Celaleddin Satılmış, Ali Öztürk, Hasan Eskil, Şahin Kulaksız, Ramazan Solak, Yakup Zengin, Veli Demir, Yavuz Bayram Çalışkan, Ahmet Aytaç gibi şair ve yazarlar da bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı, Aksaray, Şair, Yazar, Merkez, Taşra.

GİRİŞ

19. asrın ortalarından itibaren neşvünema bulmaya başlamış olan modern edebiyatımıza “merkez”lik eden şehir İstanbul’dur. Aradan ne kadar zaman geçerse geçsin, İstanbul’un edebiyatımızın merkezi olmaya devam ettiğini görmekteyiz. Gazeteler, dergiler, yayınevleri, televizyon ve radyolar, kısacası yazılı ve görsel medya, büyük oranda İstanbul’dadır ve edebiyatın kalbi de bu şehirde atmaktadır. Bununla birlikte, Anadolu’nun pek çok ilinde, alttan alta kendini belli eden, çok fazla ön plana çıkmasa da, kendi mütevazı varlığını hiç yitirmemiş olan bir edebiyat damarı atmaya devam eder. Düşük tirajlı dergiler, küçük imkânlarla yayımlanan kitaplar, farklı şehirlerde gerçekleştirilen şiir matinelere, Anadolu’da kendi halince akıp giden edebiyat hayatının tezahürleri olarak görülebilir. Bunlara; ülkemizde ve bütün dünyada son yıllarda artık ağırlığını iyiden iyiye hissettiren internet kaynaklı yayımları da eklemek gerekir. İnternetin ortaya çıkmasıyla birlikte, yayımcılık sahasında ve bu sahaya bir şekilde ilişkili bütün alanlarda, merkez - taşra kavramlarının yeniden sorgulanması gerektiği muhakkaktır.

Merkez – taşra kavramları üzerine önemli bir yazı yazan ve “Taşra Coğrafya mıdır?” sorusunu soran Güven Turan, “*Dış, dışarı anlamına gelen taşra sözü, Osmanlı için bir tek şeyi tanımlıyordu: İstanbul dışında kalan her yer. Bir küçümseme, bir acıma, bir hayıflanma sözüydü taşra, taşrada olma, hele hele taşralı olmalı. Cumhuriyet’te de sürdü bu; İstanbul dışı olmanın taşra olması, başkentin taşra olmasına karşın. Bugün de farklı değil...*” (2004: 51) diyerek taşra hakkındaki düşüncelerini özetler. Güçlü bir merkezi otoriteye bağlı devletlerde, merkez – taşra olgusu oldukça belirgin, hatta sert bir biçimde tezahür etmiştir. Merkezi bir hükümet oluşturamayan, daha doğrusu bunu çok geç oluşturan devletlerde bizdekine benzer bir merkez - taşra çatışması görülmez (2004: 51). Edebiyat tarihimiz için bu önemli tespitleri yapan Güven Turan, günümüzde İstanbul’un merkezilik özelliğini yitirdiğini, Cumhuriyet’in ilanından sonra İstanbul dışında doğmuş şair ve yazarların sayısının arttığını, kitle haberleşme araçlarının yaygınlaşması ve internet imkânlarının gelişmesinin merkez - taşra çatışmasını

“büsbütün ortadan kaldırdığını” belirtir ki (2004: 53), Turan’ın söylediklerinde haklılık payı olmakla birlikte, biz daha ihtiyatlı olunması gerektiği kanaatindeyiz. Zira, bugün İstanbul dışında doğan ve yaşayan pek çok yazarın ülke çapında şöhrete kavuşabildiği bir gerçekse de, bu yazarların şöhretlerini merkezin imkanlarını kullanarak yaptıklarını unutmamak gerekir.

Burada merkez – taşra kavramlarının bulunduğumuz yere göre değiştiğini unutmamak gerekir. Öykücü Ethem Baran “*Yozgat Ankara’nın, Ankara İstanbul’un, İstanbul Paris’in taşrasıdır.*” (2010: 122) derken bu durumu örnekler. Nitekim ülke edebiyatlarının olduğu gibi, dünya edebiyatının da bir “taşra”sı vardır. Oğuz Demiralp, İngilizce, Fransızca, Almanca gibi dillerin başını çektiği grubun, dünya edebiyatının “merkez”ini oluşturduğunu, diğer edebiyatların ise merkezi edebiyattan etkilendiklerini belirtir: “*Batının kurduğu dizge, tecim, fetih gibi yollarla hızla yayılırken edebiyatını da götürmektedir gittiği ya da etkisini ulaştırdığı yerlere.*” (2004: 55)

Taşra ilk akla geldiği gibi sadece bir “mekan”dan ibaret değildir. “*Coğrafya dışında bir ‘merkez’ ve ‘taşra’ yani dışta kalmış bir edebiyat yok mudur? Sanırım böyle bir ayrımın olduğu, asıl coğrafya dışına çıktığımızda görülecektir. Merkez, edebiyatın, şiir olsun, kurmaca olsun yön belirleyen, yön gösteren dinamik varlığı olarak çıkacaktır karşımıza. Bunun dışında kalansa, taşra.*” (2010: 52) diyen Güven Turan, taşralılığın mekândan ötede bir ruh, bir nitelik, ama olumsuz bir niteliklik hali olarak algılanması gerektiği üzerinde durur.

Merkez ve taşra kavramları hakkındaki yaklaşımları çok genel olarak aktardıktan sonra, bir “taşra” örneği olan Aksaray ili edebiyatçıları üzerinde durmak istiyoruz. Anadolu’daki edebiyat hayatını, Aksaray örneği üzerinden, Aksaraylı sanatçılar ve bu sanatçıların verdikleri eserler üzerinden incelemeye çalışacağız. Aksaraylı olan¹ ve edebiyatın çeşitli türlerinde en az bir kitap yayımlamış olan Cumhuriyet dönemi şair ve yazarlarımızın hayatları hakkında bilgiler verip sanatları hakkında değerlendirmeler yapacağız. Bunu yaparken edebiyat dışı alanlarda eser veren Aksaraylı yazarlarımızı bu bölümün sınırları dışında tuttuk. Ayrıca ürünleri halk edebiyatı bağlamında düşünülebilecek, kendilerini “saz şairi” olarak tanımlayabileceğimiz, çizgileri âşik edebiyatımızın bir devamı şeklinde düşünülebilecek Aksaraylı şairleri makalemizin kapsamına almadık.

Aksaray’ın ya da taşrada yer alan bir başka yerleşim merkezinin edebiyatçılarının ve onların eserlerinin esas alınacağı böylesi bir araştırma ve incelemenin, yaygın adlandırmayla “merkez” – “çevre” ya da “merkez” – “taşra” kavramları üzerine yapılan/yapılacak tartışmalara katkıları olacağı kanaatindeyiz. Taşranın, ülkemiz örneğinde, merkez edebiyatıyla olan ilişkisi, bu ilişkideki gücü, ne oranda etkin ya da edilgen kaldığı gibi sorular bu mikro ölçekli çalışmalar sayesinde biraz olsun cevabını bulacaktır. Taşranın acaba merkez edebiyatından ayrı, kendine mahsus bir edebiyatı var mıdır? Yoksa taşra, merkezin eksenini etrafında dönen, zaman zaman merkeze önemli isimler hediye eden ama hiçbir zaman kendine mahsus bir çizgi, yönelim oluşturamayan bir edilgen birim midir? Bütün bu sorular Aksaray örneği üzerinden, Aksaray ölçeğinden cevaplandırılmaya çalışılacaktır.

Basım yayım imkânlarının böylesine yaygınlaştığı bir dönemde, makalemizde, gözden kaçırdığımız isimler ya da eserler mutlaka olmuştur. Ancak bu makaleyle, Aksaraylı modern edebiyatçılar zümresinin ana iskeletinin ortaya çıktığını söyleyebilmemiz mümkündür.

¹ “Aksaraylılık” tabirinin, Aksaray’ın mülki sınırlarını ifade ettiğini söylemeliyiz. Bir başka deyişle Aksaray’ın bugünkü sınırları dahilinde doğmuş ve modern edebiyatımızın çeşitli türlerinde eser vermiş (en az bir kitap yayımlamış) olan edebiyatçılar, bu makalenin inceleme kapsamına girmiştir.

1. CUMHURİYET DÖNEMİ EDEBİYATIMIZDA AKSARAYLI ŞAİR VE YAZARLAR

1.1. Nusret Kemal Otyam (1922 -)²

İstanbul doğumludur. Ancak Aksaray'da bulunmuş, ilk ve orta öğrenimini Aksaray'da tamamlamıştır. Kendisiyle yapılan bir söyleşide, "İstanbul'da doğmuşum ama Anadolu'da büyüdüm. Bunu her zaman için büyük bir şans olarak kabul ediyorum. Üç yaşındayken Orta Anadolu'da Aksaray'daydım. Zaten anılarım da o zaman başlıyor. İlk ve ortaokulu Aksaray'da bitirdim." (Oğan, 2006: 20) demektedir.

2006 yılında yayımlanan *Kıskıvrak* adlı şiir kitabından, hayatı hakkında verdiği bilgileri buraya alıyoruz: "Liseyi Konya'da bitirdikten sonra 1946 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Eczacılık Bölümünden mezun oldu. 1960 yılına kadar Aksaray'da çalıştıktan sonra işyerini Ankara'ya taşıdı ve sağlığı ve özel nedenlerle 1983 yılı başında emekli oldu. Böylece yazınsal çalışmalarına daha çok zaman ayırma olanağı buldu. İlk şiiri 1938 yılında Yedigün dergisinde yayımlandı. Bunu Konya'da ve İstanbul'da çıkan dergi ve gazeteler izledi. Özellikle İstanbul'da *Yeni Edebiyat*, *İnkılapçı Gençlik*, *Uyanış*, *Yaratış*, *Varlık* dergilerinde; Ankara'daki *Kaynak*, *Yağmur* ve *Toprak*, *İmece*, *Anadolu Ekini*, *abc* ve *Damar* dergilerinde; özellikle Trabzon'da yayımlanan *Kıyı* dergisinde şiirleri, düzyazıları yayımlandı. İlk şiir kitabı *Bariş Güncesi* 1963'te, *Truva'nın Kırılması Elleri* 1988'de, *Suyüzü* adlı şiir kitabı 1997 yıllarında yayımlandı." (Otyam, 2006: 63) Eleştirilerini *Ardüşü*'nde, öykülerini *Ölüm Çemberi*'nde, edebiyat anılarını *Güneş ve Bulut*'ta, İsveç'e yaptığı gezinin notlarını da *Doğayla İççe Yaşayan Ülke İsveç* adlı eserinde toplamıştır. (Otyam, 2006: 63)

Edebiyatın başka türlerinde eserler verse de, Nusret Otyam'ın asıl başarısını şiirleriyle sağladığını söylemek mümkündür. Daha 16 yaşındayken ilk şiirini yayımlayan Otyam, Mehmet Yaşar Bilen tarafından " '40 kuşağı toplumcu gerçekçi şiirinin son halkalarından" şeklinde tanımlanmıştır ki, bu belirleme önemlidir: "Nusret Kemal Otyam sanat ve edebiyat dünyamızın en güzel isimlerinden biri. O, Anadolu uygarlığının tüm güzelliklerini özünde toplayan bir ermiş. Şiiri de bu sağlam kişiliğiyle özdeş; yalın, duru ve öylesine içten... İnsanı, toplumu ve dünyayı güzelleyerek kucaklayan bir şair. '40 kuşağı toplumcu gerçekçi şiirinin son halkalarından biri. Şiiri yarım yüzyılın ötesinden bir duru su gibi kesintisiz akıp geliyor bugünlere." (Otyam, 1997: arka kapak) Ahmet Özer de, Nusret Otyam'ın şiiri hakkında şunları söylüyor: "Otyam, dünyanın herhangi bir yerinde kanayan yaraları bedeninde duyumsayan bir şair. Bu yaraların sızısı ne denli büyük olsa da o, herkesin yüreğine umut olma savaşımından bir an geri kalmaz. Bununla birlikte insana karşı uygulamalar vurgulanırken, aydınlık bir dünyanın eksik olmadığına da değinilir." (Otyam, 1997: arka kapak)

Nusret Kemal, kendisine "Sizce şair kimdir?" şeklinde yöneltilen bir soruya, "Şair de toplumun bir bireyi, toplumda yaşananlardan etkilenen ve bunu kendi süzgecinden, kendi yorumundan geçiren bir insan. Kuşkusu, yorumuyla, yaklaşımıyla şairin de toplumu değiştirme, daha iyiye, daha güzele götürme gibi bir işlevi var." (Oğan, 2006: 20) der. Böylece edebiyata bakışını net bir şekilde anladığımız Nusret Kemal, edebiyatın belli bir amaç için, belli bir fayda için yapılması gerektiğini düşünmektedir.

Hayatını ve edebi duruşunu genel hatlarıyla vermeye çalıştığımız Nusret Kemal Otyam'ın toplumcu gerçekçi çizgide olduğunu belirttiğimiz şiirlerine bir örnek verelim: "Denize taş atmak / Senin suçun değil çocuğum / Erik dalına asılmak / Ham elmayı koparmak / Şiş göbek amcaları / Geleceğe yürütmek / Senin suçun değil çocuğum / Okulunu karanlığa bulamak / Genç kuşakların önüne duvar olmak / Biber sürmek dillerine / Isırgan otunu ellerine

² Makalemizde, Cumhuriyet dönemi edebiyatımızda eser vermiş Aksaraylı şair ve yazarların doğum tarihlerini esas alan bir sıralama yaptık.

kollarına /... / Senin suçun değil çocuğum / Bozgunlara kapalı kapımız / Utkular uzayın bir ucunda / Tarih düşünler diye / Eli kalem tutanlar / ...” (Otyam, 1997: 46-47)

1938’den bugüne şiir yazmakta olan Nusret Kemal Otyam, Türk şiirinin pek çok farklı evreden geçişine şahit olmuşsa da, kendi şiir anlayışında ciddi bir değişikliğe gitmemiştir.

1.2. Sadi Ulurmak (1925 - 1979)

Aksaray merkez doğumludur. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi’ni bitirdi. Daha sonra fark derslerini vererek aynı üniversitenin Hukuk Fakültesi’nden diploma aldı. Konya’da, Ankara’da, Aksaray’da avukatlık yaptı. 1950 – 1954 yılları arasında Aksaray belediye başkanlığı yaptı.³

Sadi Ulurmak’ın tek şiir kitabı olan *Ulurmak’tan Hasandağı’na*’nın yayım yılı belli değildir. Ancak kitaba önsöz yazan avukat İsmail Hakkı Başerdem, şairin ölümünden bahsetmektedir ve önsözün altına 15.09.1979 tarihini atmıştır. (Ulurmak, 1979: 5) Bundan dolayı, kitabın şairin ölüm yılında yayımlandığına hükmetmemiz gerekir. *Ulurmak’tan Hasandağı’na*; “Panorama”, “Dilek ve İsteğimiz”, “Politik Yaşantı”, “Günümüzde Aksaray”, “Doğa”, “Sosyal Yaşantı”, “Turizm” gibi ara başlıklara ayrılmıştır. Kitaba önsöz yazan avukat İsmail Hakkı Başerdem, “Sadi’nin şiirlerinde günün aktüel olayları mevcutsa da, O çoğu kez, çeşitli yönleriyle Aksaray’ı konu almış ve işlemiştir. İşlenen konuların çoğunun yerel oluşu, taşralı geniş okuyucu kitlesi tarafından yadırganacak ve tenkit edilecektir. Hemen kaydedelim ki, O hiçbir zaman, üstad şairlik iddiasında bulunmamış, gerek ticari ve gerekse başka bir maksatla eserini basmayı düşünmemiştir.” (Ulurmak, 1979: 4) demektedir. Bu satırların devamı ise şöyledir: “Aksaray’ı tutku derecesinde severdi. Uzun süre hasret kalmanın sonucu olan bir coşkulu Aksaray sevgisi, Sadi’nin şiirlerinde, kendine has bir üslupla Taşpınar Halısı gibi dokunmuştur.” (Ulurmak, 1979: 4) Hece ölçüsünü düzgün bir şekilde kullanan, kafiyeden ustaca yararlanan Ulurmak’ın şiirleri, Başerdem’in belirttiği gibi, “Belirli kişi ve konulardaki hicivleri dışındaki şiirleri didaktik tarzda yazılmış denebilir.” (Ulurmak, 1979: 4)

Hiciv, Ulurmak’ın şiirlerinde en çok kullandığı araçlardandır. Kitabın ilk şiiri, 1975 yılında yazılmıştır ve dönemin başbakanına yönelik bir hicviyedir: “Millet pahalılıktan, karaborsadan bıktı, / Fukaranın feryadı arş-ı alaya çıktı / Yoklar aldı yürüdü, kuyruk olma can sıktı, / Artık mümkün değildir fiyatları durdurmak / Ne yapsın bu ortamda Başbakan Sadi İrmak?” (Ulurmak, 1979: 6) Şair, “Atom Çağı” şiirinde ise, dönemin gençlerini eleştirir. Bir yerde Batılılaşma / modernleşme eleştirisi yapılı: “Dağınık saçlarla yüklü omuzlar / kulak hiç görünmez, yüz belli değil / Bol paça pantolon renk renk bluzlar / Oğlan belli değil, kız belli değil.” (Ulurmak, 1979: 9) Bu şiirde, sosyal hayatın hemen tüm konuları inceden inceye eleştirilir. Müzik, politika, moda, giyim bunlar arasındadır. “Reis-i Belde” şiiri ise, zamanın belediye başkanı Taki Tatlıpınar’a yönelik bir methiye kıvamındadır. (Ulurmak, 1979: 13) Ulurmak,1967’de yazdığı “Yeni Yıla Girerken” şiirinde, gene Aksaray’la ilgili aktüel bir konuya değinir: “Otuz dört yıldan beri devam eder çilemiz / İlçeden il olmaya ulaşmaktır gayemiz.” (Ulurmak, 1979: 20) “Politik Hayatımız” şiiri, “Politika hakkında kalem oynatıyoruz / kirli çamaşırları döküp anlatıyoruz:” mısralarıyla başlar (Ulurmak, 1979: 28). “Şehrimiz” başlıklı şiir, “Cadde ve sokaklarda insan seli akıyor / Şehrimiz günden güne oluyor kalabalık / Her yerde dedikodu fokur fokur kaynıyor / Yetmiş bin evliya var seksen bin de münafık” (Ulurmak, 1979: 46) kıtasıyla başlar.

³ Bu bilgileri, 09.03.2010 tarihinde telefonla görüştüğümüz yeğeni Ülkü Ulurmak’tan aldık.

Ulurmak'ın şiirinin bir kanadı hiciv ise diğer kanadı da Aksaray'dır. Bu şiirde, ikisinin birleştiği görülür. "Hasandağı" şiiri, aktüel meselelerden sıyrıldığı zaman, şairin neler yapabileceğini göstermesi bakımından önemlidir: "Önü zümrüt bir ova, arkası yar, / Tabanı gayet geniş, zirvesi dar / Bu azamet, ihtişam, hangi dağda var? / Heybeti göze batar Hasandağı'nın". (Ulurmak, 1979: 66) Aksaray'ın sosyal hayatı, geçmişi için altın değerinde olan şiirler arasında "Sadirin Kahvesinde" vardır. "Aksaray'ın en seçkin zevat-ı muhteremi / Âlimi, üleması Sadirin Kahvesinde. / Leyla il Mecnunu Aslı ile Kerem'i / Cahili, cühelası Sadirin Kahvesinde." (Ulurmak, 1979: 76) Eski hayattan, kültürden bilgiler veren şu satırlar da, Ulurmak şiirlerinin değerini gösterir: "Evvel Yaprahhisar'dan ileri gidilmezdi / İhlara'nın vadisi hemen hiç bilinmezdi. / hasta ve kötürümler gider idi Zığa'ya / Kulunç, dabaz, uyuza bir şifa aramaya." (Ulurmak, 1979: 91)

Görüldüğü gibi, gerek Aksaray kültürüne ilişkin bilgiler, gerek hicviye alanında başarılı örnekler taşıması, gerekse hece ölçüsünün muntazam bir şekilde kullanılmasıyla, Sadi Ulurmak şiiri ön plana çıkmaktadır. Hicviyelerde güncel konulara girilmiş olsa da, ülkemizde sosyal sorunlar hep var olduğundan, bu tür şiirlerin de yer yer değerlerini korudukları görülmektedir.

1.3. Fikret Otyam (1926 -)

İstanbul'da doğdu. İlk ve ortaokulu Aksaray'da tamamladı. İstanbul Güzel Sanatlar Akademisi'nden 1953'te mezun oldu. *Gece Postası*, *Son Saat*, *Dünya*, *Akın*, *Ulus* ve *Cumhuriyet* gazetelerinde çalıştı. İlk haberini 1942'de *Tasvir-i Efkâr*'da yayımlamıştı. 1953'ten itibaren yazmaya başladığı ve "Gide Gide" ana başlığını taşıyan, Anadolu'yu anlatan röportajlarla tanındı. Resim, fotoğraf, gazetecilik ve edebiyat alanlarında eserler vermiş olmasına rağmen, gazetecilikten ziyade edebiyatçılık faaliyeti gibi duran Anadolu gezi yazıları/röportajları ile ön plana çıktı.⁴

Otyam'ın oldukça velüt bir yazar olduğunu belirtmemiz gerekir. Röportaj ya da gezi yazısı olarak adlandırılacak türdeki eserlerinin başlıcaları şunlardır: *Ha Bu Diyar* (1959), *Doğudan Gezi Notları* (1960), *Harran Hoyrat Mayın ve İrip* (1961), *Uy Babo* (1962), *Topraksızlar* (1963), *Hu Dost* (1964), *Bir Karış Toprak İçin* (1965), *Oy Fırat Asi Fırat* (1966), *40 Yıl Önce 40 Yıl Sonra* (1994), *Korku*, *Kaymakam Babo* (1968), *Vay Kurban*, *Hayvanlar ve İnsanlar* (1969), *Kara Sevdam Anadolom* (1976), *Mayınlar Çiçek Açmaz* (1988), *Mayınlı Topraklar Üzerinde* (1977), *Kanlı Gömlekler*, *Adı Yemendir* (1981), *Harran Koçaklaması* (1987), *Can Arkadaş* (1978), *Ceylanlar Suyu İndi* (1980), *Arkadaşım Orhan Kemal ve Mektupları* (1975), *Pavli Kardeş* (1985), *Ağlama Anam Şu Bizim Gazipaşa*, *İsmet Paşalı Yıllar* (1984), (Çalışlar, 1987: 102) (Işık, 2006: 1732)

"Röportaj" denildiğinde Türk gazeteciliğinin ve Türk edebiyatının belki de ilk aklı gelen ismi Fikret Otyam'dır. Otyam, röportajlara/Anadolu'yu anlatan gezi yazılarına başlayışını kendisiyle Cumhuriyet gazetesinin kitap ekinde yapılan bir söyleşide anlatmaktadır: "Ben Orta Anadolu çocuğuyum. Dünya gazetesine girdiğimde Falih Rıfkı Atay ve Bedii Faik'le çalışıyordum. Akademiyi bitirdiğim zaman Atay bana ... '... kuzum yorulunuz, bir bilet alın şu Hopa'ya kadar gidip gelin vapurla' demişti. 'Efendim ben kara çocuğuyum' dedim. 'Benim çocukluğumda gördüğüm en büyük su bir Tuz Gölü bir de Ulu Irmak'tır. Denizle aram iyi değil. Ben Güneydoğu'yu merak ediyorum.' demiştim. Onları ikna edip Güneydoğu'ya gittim. O dönem en güzel röportajlarımı yaptım ve 'Gide Gide' olarak

⁴ Fikret Otyam ile yapılmış bir söyleşi için bk. *Gürkan Hacır ile Şimdiki Zaman*, SKY Türk, 20.01.2008. Programı izlediğimiz internet kaynağı: <http://video.google.com/videoplay?docid=5095938877427996207> (11.07.2009)

yayımlanıp daha sonra da kitaplaştırıldılar. Ondan sonra aldım yürüdüm, elli küsur kitap oldular.” (Çalidis, 2004: 5)

Yazarın 1953'ten bugüne kadar sürdürdüğü röportajcılığı, yıllar içinde edebiyatımızda ve gazeteciliğimizde kendisine önemli bir yer edinmesine sebep olmuştur. Fikret Otyam her ne kadar bir gazeteci olarak Anadolu'yu dolaşmış ve eserlerini gazetelerde yayımlamışsa da, onun edebiyata daha yakın bir yerde durduğu ve gazete için fazla “kalıcı” eserler verdiği muhakkaktır. Nitekim üzerinden yarım asır geçmesine rağmen, Otyam'ın röportajları bugün de büyük bir canlılıkla okunabilmektedir. Adnan Benk'in kendisi için yazdıkları, yazarın edebi kişiliğini anlamamız bakımından önemlidir: “Fikret Otyam'ı arayan *Ha Bu Diyar*'da bulur, ama bulduğunuz çözemez bir türlü adlandıramaz, alışageldiği kalıplardan birine yerleştiremez. Bir gazeteci kesinliğiyle olayları verirken, bakarsınız ilmikler atmaya, dokumaya başlamış, hikâyeye yönelmiştir; günlük bir olayı, mesela bir çöpçünün taksi altında kalışını anlatırken, ansızın havanın güzelliğine kapılmış, içine dolan yaşama sevinciyle, 'Kimse suçlu olamazdı bu güzel havada' diye haykırmıştır; okuyucuya sabahçı kahvelerini anlatmak isterken, akli gerçekçi İtalyan filmlerine kaymış, fotoğraf makinesinin 'ekran'ında etrafı gözetlemeye koyulmuş, 'buzlu cama dolan' insanlardan başlamıştır... Röportaj derken hikâye, hikâye derken senaryo, senaryo derken şiir, fakat hepsinde de ortak unsur olarak Fikret Otyam...” (Otyam, 1982: 317)

Fikret Otyam'ın Sait Faik'i hatırlatan sıcak, insan sevgisiyle dolu, kıvrak, okuyucuyu sarıp sarmalayan dili ve üslubu, onun bu alandaki başarısının asıl sebeplerinden biridir. Kısa cümlelerle ve bütün doğallığıyla yazan Otyam, Anadolu insanına, ama özellikle Güneydoğu insanına karşı büyük bir sevgi duyar. Böylesine etkileyici bir üsluba sahip olmasında, ressamlığının da payı bulunmaktadır. Aşağıdaki bir balık avını anlatan cümleler, belirttiğimiz hususları örnekler: “Kuş bakışı bakıyoruz denize. Güzel görüntü, güzel benim işim... Unutuveriyorum balığı denizin dibini gözleyeceğim diye... Ama o öyle değil, dolanıp durur, aldırış etmiyor yeme gayrı! Sabah kahvaltısını ettirdim ondan mı acep? Burnunu dayadı yeme... Kalbim durayazdı... Kaya kesildim. İşaret parmağımdan sarkan mesina titreşimler içinde usuldan usula... Çekemiyorum... Yazık bu cana, kıyamıyorum...” (Otyam, 1982: 58)

Yazar, halka karşı ne kadar büyük bir sevgi beslese de, her zaman halkın dünya görüşünü benimsemez ve bu memnuniyetsizliğini ifade etmekten çekinmez.

Otyam, Anadolu insanının geçim derdini, yaşama biçimini, inançlarını, siyasete, hayata, dünyaya bakışını yansıtmaktan zevk alır. Zaman zaman halkın konuşma biçimini aynen taklit eder yahut halktan kimseleri konuşturur. Röportajları, geleceğin (yani bugünün) halkbilimcileri, sosyologları, tarihçileri için çok önemli malzemeler sunar. Halkın eğitim, sağlık, adalet, ticaret, temizlik, ulaşım sorunlarıyla ilgili düşüncelerini dile getirir. Belki de bir röportaj yazarı için, kendisinden fazlaca bahseder. Bu onun bir anlamda zafiyetidir. Adnan Benk, yukarıda bir bölümünü alıntıladığımız yazısında bu hususa da değinmiştir. (Otyam, 1982: 317)

Ataol Behramoğlu'nun Fikret Otyam'ın gezi notları için seneler sonra yazmış olduğu bir yazı, onu bütüncül bir biçimde yansıtmaktadır: “'Gide Gide'lerden bölümler okuduğum bu sabah vakti bir şiir yazmalıyım aslında. İçinde hem Akdeniz, hem bir Çukurova yağmuru, hem Toroslar'ın "kan çanağı gelincikler"i, hem Harran Ovası, hem "yakışıklı Hasan Dağı", "Sabahçı kahvelerinde yirmi beş kuruşluk uykular", 1950'lerin bir lostra salonunda "acemi kanarya gibi öten" papuçlar, veremli bir boyacı, bekleme salonunda yolcular, can çekişen bir çipura, hem Sait Faik, hem Orhan Kemal, hem Halikarnas Balıkcısı, hem Yaşar Kemal, hem Bekir Yıldız

olan bir şiir... Öyle bir şiir ki, Türkiye gibi, büyük, acı, kederli, dokunaklı, çelişkili, çeşitli, karmaşık, zengin, kokulu, gülücüklü, göz yaşlı, yaralı, kibirli, yoksul, dertli, umutlu, umutsuz, belalı, anlaşılmaz, saf, tuhaf, anlaşılır, iyi yürekli, alingan, cömert, tutkulu, tutaraklı; kısaca, sınımsız insan olsun... Hep böyle bir şiir yazmak istedim, böyle bir şiire çalıştım... Şimdi bu sabah vakti Otyam'ın "Gide-Gide"lerinden bölümler okurken, yüreğin hem daraldı, hem genişledi... Bir yandan gülümsedim, bir yandan dayanılmaz bir ağlamak gereksinimi duydum..." (Behramoğlu, 2004: 6)

Fikret Otyam'ın bir edebiyatçı olarak gücünü, maharetini örneklemesi bakımından, bir şairin kaleminden çıkmış olan bu satırlar önemlidir. Gerek niceliksel, gerekse niteliksel anlamda Otyam, Türk edebiyatında değeri inkâr edilemeyecek bir yer edinmiştir.

1.4. Mahmut Makal (1930 -)

Aksaray Demirci kasabası doğumludur. Bir çiftçi çocuğu olan Makal, Konya Ereğli'deki İvriz Köy Enstitüsü'nü bitirmiştir. Köy öğretmenliği yapmış, Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiş ve Türkçe öğretmenliği yapmıştır. Venedik Üniversitesi'nde öğretim üyeliği ve yayıncılık gibi işlerle uğraşmıştır. (Çalışlar, 1987: 102) Edebiyata şiirle girmiş olmasına rağmen, Makal'ın asıl başarısı, yaşadığı köylerin imkânsızlıklarını, yaşama zorluklarını büyük bir gerçekçilikle vermiş olmasındadır. Makal'ın eserleri: *Bizim Köy* (1950), *Köyümden* (1952), *Hayal ve Gerçek* (1957), *Memleketin Sahipleri* (1954), *Kuru Sevda* (1957), *17 Nisan* (1959), *Köye Gidenler* (1959), *Kalkınma Masalı* (1960), *Eğitimde Yolumuz Nereye* (1960), *İplik Pazarı* (1964), *Kamçı Teslimi* (1965), *Ötelerin Havası* (1965), *Yer Altında Bir Anadolu* (1968), *Bu Ne Biçim Ülke* (1968), *Zulüm Makinesi* (1969), *Kokmuş Bir Düzendeki* (1970), *Karanlığı Zorlayanlar* (1976), *Köy Enstitüleri ve Ötesi* (1979), *Bir İşçinin Günlüğünden* (1980), *Ağlatı* (1989), *Anımsı Acımsı* (1990), *Faust'un Dediği* (1990), *Deli Mehmet'in Türküsü* (1993), *Bozkırdaki Kıvılcım* (1992), *Ötelerin Havası* (1994), *Memleketin Sahipleri* (1995), *Yeraltında Bir Anadolu* (1995).

Kendisiyle yapılan bir söyleşide, Makal, edebiyata başlayışı ve sonrasıyla ilgili olarak şunları söylemektedir: "İvriz'deyken şiir ve yazı yazıyordum. Yazdıklarım okulumuzun dergisi olan 'İvriz'de, Ankara'da çıkan 'Ülkü'de, Eskişehir'de çıkan 'Yayla'da, Konya'da çıkan 'Ekekon'da yayınlanıyordu. *Bir Köy Öğretmeninin Notları* başlığıyla ilk yazım 1948'in Mayıs ayında *Varlık*'ta çıktı. 1950 başında yazılarımı adını *Bizim Köy* koyduğum bir eserde topladım. 1952 Şubat'ında *Hayal ve Gerçek* adlı ikinci kitabım yayınlandı. Köy bir kaynaktı, sürekli yazmak istiyordum köyü. Aralık 1954'te *Memleketin Sahipleri* adıyla üçüncü kitabım çıktı. *Köy ve Eğitim*, *Yeni Ufuklar*, *Varlık* gibi dergilerde yazılarım sürüyordu. 1997'ye kadar 17 kitabım yayınlandı ve zaman içinde çeşitli basımları yapıldı. Bazıları Fransızca, İngilizce, Almanca ve İtalyanca başta olmak üzere çeşitli dillere çevrildi. Fransız ve Belçika televizyon şirketleri köyümde belgesel filmler çektiler. Bu filmler çeşitli Avrupa televizyonlarında gösterildi." ⁵

Varlık dergisinin yazı işleri müdürü olan ve Makal'ın köy notlarını önce dergisinde yayımlayarak, ardından kitap halinde basılmasını sağlayarak, bir bakıma onun başarısında büyük pay sahibi olan Yaşar Nabi, *Bizim Köy*'e koyduğu ön sözde, gerek Makal'ın edebiyata başlayışını, gerekse *Bizim Köy*'ün oluşum safhalarını anlatmaktadır: "Yüzünü henüz görmediğim Mahmut Makal'ı, ilkin, bundan iki yıl önce, İvriz Köy Enstitüsü'nü bitirdikten sonra öğretmenliğine tayin edildiği köyden gönderdiği manzumelerle tanıdım. Bu manzumeler zayıftı. Kendisine bunu açıkça yazarak, içinde bulunduğu muhiti tetkik etmesini ve bakir gerçeklerle dolu Anadolu köyünden bize müşahedelerini yazmasını tavsiye ettim. Bir müddet

⁵ Mahmut Makal'la yapılan söyleşi için bk. <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/koyensutu.htm> (11.07.2009)

sonra *Bir Köy Öğretmeninin Notları* gelmeye başladı. Derme çatma bir tahsil görmüş, iki kasabadan başka bir şehir tanımayan, edinecek bir parası olmadığı için okuduğu kitapların sayısı beş onu geçmeyen on sekiz yaşında bir köy çocuğunun kaleminden çıkan bu notlar pek çok aydınlarımızı kışkıracak bir olgunluk, müşahede kuvveti ve duygu asaleti taşıyordu. (...) Son yazdığı notların köy gerçeklerini dile getirmek bakımından ne büyük bir hizmet olduğunu görünce bu yaz onu daha zor bir işe davet ettim: Köyünü bize tanıtacak bir kitap yazmak!” (Makal, 1950: 3) Görüldüğü gibi, Yaşar Nabi, Makal’ın edebiyat hayatında oldukça önemli bir işleve sahiptir.

Bizim Köy, aşağıdaki satırlarla başlar: “Doğunun adı çıkmış. Burası Anadolu’nun göbeği sayılır. Çektiklerimize bakıyorum da acaba doğudakilerin durumu daha kötü olabilir mi diye tüylerim ürperiyor. Oturulur bir ev, soğuktan korur bir giyecek, karın doyurur yiyecek, az buçuk yakacak olmayınca nasıl karşı koyulur kışa? Bizde bu sayılanların birisinden eser yok. Elbise beş on yılda bir ya dikilir, ya dikilmez. Dikileni de en adisinden, sıcaklarda bile işe yaramaz cinsindedir. Çoğunun ayaklarında nalın vardır. Kundura giyen çok azdır. Erkekler yazın çarık, kışın çoğu nalın, azı kundura giyerler. Zaten kış günü, evden köy odasına, odadan eve gitmekten başka esaslı bir iş olmadığından kundura sürüklemektense nalın sürüklemek daha iyi. Kadınlar yalınkat giyindikleri halde soğuğa daha dayanıklı oluyorlar nedense. Kışın onlar daha çok çalışır: hayvana bakmak, sulamak, eve su getirmek gibi işler hep onlardadır. Erkeklerse boş oturmaktan titrerler hep kış boyu. Çoğunun ayağında tek kat yamalı bir dondan başka bir şey yoktur.” (Makal, 2000: 13)

Eserin genel atmosferini bu satırlar çizer. Anadolu köylüsünün zorlu hayat şartları, iç acıtıcı sahnelerle örneklenir. Yazar, eserinin bir yerinde Yakup Kadri’nin Yaban’ından ve bu eserin “kıyametler kopardığından” bahseder. Türk köylüsünün sorunlarını bilmeyen ve köylüyü romantik bir çerçevede yansıtan şairleri eleştirir. Bu satırlar, Makal’ın *Bizim Köy*’ü yazarken ne yapmaya çalıştığını ya da yaptığı şeyin önemini farkında olduğunu gösterir: “Yakup Kadri Yaban’da köy gerçeğine şöyle bir dokunacak olmuştun, kıyametler koptu. Türk köyüne iftira etti diye. Türk köyünü hala: ‘Çoban kaval çalar, anın / Hayatı şairanedir / Fısıldaşır, sükut eder, / Bu bir güzel teranedir.’ Gibi dörtlüklerdeki havayla düşünenler bu memleketi tanımıyorlar, onun gerçekleriyle hallü hamur olmadıkça köyü bildiğimiz iddiadan, onun adına avukatlık etmekten vazgeçelim bari.” (Makal, 2000: 40)

Köylülerin kış karşısındaki çaresizliği oldukça çarpıcı satırlarla verilir: “Bir kış bastırdı, düşman başına... havalar ha açtı, ha açıyor, bahar yaklaştı, bir şey kalmadı, dedikçe büsbütün azıttı. Tipi halinde uğuldayarak esen zehir gibi bir yel hiç kesilmedi. Soba ve bu bölgenin bazı köylerinde olduğu gibi, tandır yok... Yalnız ocak; toplan başına, islen de islen. Önün kavurga kavursun, arkan harman savursun. (...) Saçları, korcalak denen yanmış saman parçalarıyla donanmış küçük bir kız, soğuktan titreyerek ve kardan karıkan, sulanan gözlerini elleriyle ovalayarak ıve ıve gidiyordu.” (Makal, 2000: 14)

Şu satırlar ise köylünün sağlık sorunlarını dile getirir: “Bizim köy yüz otuz evlidir. Ocak ve Martta ölenlere göre Şubattaki kırim daha kabarık. Yalnız bu ay içinde, hiçbirisi yaşını doldurmamış olmak koşuluyla otuz dört çocuk yazdık listeye.” (Makal, 2000: 16)

Bizim Köy, bu örneklerde görüldüğü gibi, Türk köylüsünün sorunlarını o zaman için oldukça sert bir biçimde, hiç beklenmedik sertlikle ortaya koymuştur. Halkın şivesini başarıyla taklit eden yazar, kendisi de köylülerin Türkçesinden çokça faydalanır. Deyimleri, atasözlerini yerli yerince kullanır. Buna rağmen, Makal’ın aldığı eğitim ve yaptığı okumlar sonucunda,

Türk halkının hayat görüşünden uzaklaştığı görülür. Makal, bu uzaklığı sıklıkla vurgular. Köylülere inceden bir küçümseme havası içerisindedir.

Bizim Köy'ün ve Makal'ın dünden bugüne yayımladığı pek çok eserin edebiyatın hangi türüne girdiği de ayrı bir tartışma konusudur. Mahir Ünlü ve Ömer Özcan'ın birlikte hazırladıkları *20. Yüzyıl Türk Edebiyatı* adlı eserde geçen "Önce *Varlık* dergisinde yayımlanan, sonra *Bizim Köy*'de derlenen, daha sonra Makal'ın benzeri yapıtlarında yer alan başlıklı yazılar; yazınsal türlerden hangisine sayılabilir? Röportaj mı, öykü mü, fıkra mı, anı ya da günlük mü? Hiçbiri ya da hepsi birden. İşte Makal'ın yazınımıza kattığı yeni bir düzyazı türü..." (Ünlü - Özcan, 2003: 477) satırları, bu tür problemini ortaya kor. Makal'ın kurgusal bir eser ortaya koymadığı kesindir. Makal, kendi hayatından, çevresinden gözlemlerini aktarmaktadır.

Mahmut Makal'ın *Bizim Köy*'ü için Türk aydınları tarafından ortaya konulan görüşler okunduğunda, eserin edebiyat tarihimiz açısından taşıdığı önem daha iyi görülecektir; bu görüşlerden aşağıdaki sonuçlara varıyoruz: 1. *Bizim Köy*, Türk entelektüeli üzerinde çok sarsıcı bir etki, bir şaşkınlık ve bir heyecan yaratmıştır. 2. *Bizim Köy*, o güne kadar yeterince gerçekçi bir şekilde ele alınmayan Anadolu kırsalını bütün sertliğiyle, bütün gerçekçiliğiyle yansıtmak gayretindedir. 3. *Bizim Köy* romanı, bütün çarpıcı içeriğine rağmen oldukça sade, akıcı, "edebiyatsız" bir anlatıma sahiptir. 4. Roman, kendi gerçeklerine, kendi insanına yabancı Türk aydın tipine dolaylı olarak yöneltilmiş bir eleştiri tavrını da içermektedir. Bir başka deyişle, kendi halkına yabancı Türk aydınının eleştirilmesi için, bu roman, bir platform, bir fırsat yaratmıştır. 5. Köy Enstitülü yazarlar tarafından Makal takip edilmiş ve dolayısıyla Makal kendi çıkırını açmıştır.

Nadir Nadi, "Türk köyünün çıplak gerçeğini bu derece keskin, gölgesiz, süslü ve özentili cümlelerden uzak, fakat yine de içli bir üslupla önümüze seren bir başka yapıt okuduğumu hatırlamıyorum." derken eserin içeriği ve üslubu hakkında hemen herkesin hemfikir olduğu görüşleri dile getirmekte, Orhan Kemal "Mahmut Makal'ın kitabını bir hamlede yer yutar gibi okuduktan sonra elimde olmayarak 'yaşa aslan' diye haykırdığım zaman, saat gecenin üçüne çeyrek vardı." (Makal, 2000: 151 vd.) derken Türk aydını ve okuru üzerinde kitabın yarattığı şaşkınlık ve heyecanı çok güzel yansıtmaktadır. Ahmet Köklügiller, "Eski kuşağın 'ayağı nalınlı kızların tıpış tıpış raksettiği yer' olarak tasvir ettiği Anadolu köyünün üstündeki kalın ve karanlık perdeyi yırtıp atmak ancak Mahmut Makal'a nasip olmuştur." diyerek eserin önemini ve okuyucuda yarattığı heyecanı açıklamaktadır. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun "Sakal-Makal" adlı şiiri, *Bizim Köy*'ün kendi gerçeklerinden kopuk Türk aydınının eleştirilmesi için iyi bir platform ya da fırsat oluşturduğu görüşümüzü desteklemektedir:

Herfçioğlu Sen Mişel'de koyuvermiş sakalı

Neylesin Bizim Köy'ü, nitsin Mahmut Makal'ı

Esmeri, sarışını, kumralı, kuzguni sarısı,

Cebinde dört dilberin telefon numarası (Makal, 2000: 151 vd.)

.....

Görüldüğü gibi, Mahmut Makal, daha başka pek çok eser vermiş olsa da, daima *Bizim Köy*'le anılmış, edebi çizgisi de bu noktadan çok fazla uzağa gitmemiştir. Makal, Aksaraylı çağdaş edebiyatçılarımız arasında şüphesiz ki çok önemli bir yere sahiptir.

1.5. Nahit Erüz (1936 -)

1864'teki büyük Çerkes sürgününde Kafkasya'dan Anadolu'ya sürülen Çateko adlı bir Adige ailesinin çocuğudur. Öykücüdür. Aksaray merkez doğumludur. Öğrenimini Aksaray, Adana, İzmir gibi şehirlerde yapmıştır. Muhasebecilik, bankacılık, müfettişlik, İstanbul Gümrüklerinde Genel Müdür Yardımcılığı ve Gümrük Genel Müdürlüğü yapmış ve Maliye Bakanlığı müşavirliğinden emekli olmuştur. Öykülerini 1964'ten itibaren *Varlık, Papirüs, Soyut, Yansıma, Yeni Edebiyat, Türk Dili, Yeditepe, Güney, Oluşum, Kıyı, Karşı* gibi dergilerde yayımlamıştır. Öykü kitapları arasında *Çuvalın Yanındaki Adam* (1969), *Yumma* (1971), *Gül Hırsız* (1973), *İnsanca* (1978) bulunmaktadır.⁶ (Işık, 2006: 1326-1327), (Bezirci, 2003), (Lekesiz - Su, 2005: 169-170)

Türk öykü ve romanında “toplumcu gerçekçilik” olarak nitelenen çizginin mensubu olan Nahit Eruz, 1969 - 1978 yılları arasında dört kitapta toplam kırk beş öykü yayımlamıştır. Yazarın öykülerinde işlediği temaların başında “yoksulluk” gelmektedir. Yoksulluğun, kimi zaman açlık, kimi zaman geçim derdi, kimi zaman zorlu hayat şartları şeklinde tezahür ettiği görülür. Eruz'un öykülerini baştan sona kaplayan köylüler, işçiler, memurlar, düşkün insanlar, meczup kişiler, sürekli olarak bir geçim derdi endişesi içerisinde yaşarlar. “Zaliha” öyküsünde, geçim derdi yaşayan baba, kızını şehirli insanlara hizmetçi olarak verir. (Eruz, 1973: 55 vd.) Zaliha'nın bu durumdan kaynaklanan şehirdeki yalnızlığı, Eruz'un öykülerindeki pek çok problemin olduğu gibi, yalnızlık acısının altında da yoksulluğun bulunduğunu düşünmemize sebep olur.

Nahit Eruz'un öykülerinde yoksulluk aynı zamanda insanları suça iten bir önemli sâiktir. “Çuvalın Yanındaki Adam” öyküsünde (Eruz, 1969: 5 vd.), hırsızlıktan tutuklanan köylünün kendisini suça götüren sebepleri anlatması üzerine, okuyucu adeta hırsızlık yapan kişinin haklılığını düşünmeye başlar. Açlık, çaresizlik, insanları vicdanlarıyla cedelleşmeye mecbur kılar. “Gangster Mehmet” öyküsünde de, olumsuz hayat şartlarının, yetersiz ekonomik koşulların kişiyi nasıl toplumca tanınmış bir “gangster” yaptığı örneklenir. (Eruz, 1969: 71 vd.) “Tutanak” öyküsünde, yoksulluğun köylüleri kaçakçılık yapmaya zorlaması ve sonrasında hayatlarını yitirileri anlatılır. (Eruz, 1973: 65 vd.)

Geçim derdi endişesi devlet dairelerinde çalışan memurları, rüşvet almakla almamak arasında bir tereddütte bırakır. Bir yanda eşleri, çocukları, çevreleri, kendileriyle işi olan insanlar, arkadaşları öykülerin odağında yer alan memurları daha iyi, daha rahat, daha sıkıntısız bir hayat yaşamaları ve “yolunu bulmaları” noktasında bir şekilde iknaya çalışırken, öte yanda memurların vicdanları kendilerini ahlaki olandan, insani olandan sapmamaları noktasında dürüstlüğe davet eder. Bu çatışmaların öykülerde büyük bir başarıyla verildiğini söylememiz gerekir. “İki Dünya” öyküsündeki memur, bu çatışmaya dayanamaz ve çıldırır. (Eruz, 1971: 51 vd.) “Bozuk Adam” öyküsündeki memurun ise ailesi parçalanmış ve memur alkolik olmuştur. (Eruz, 1971: 61 vd.)

Kendi tecrübelerinden de yararlanarak memurların hayatlarını, iç sıkıntılarını, maişet dertlerini, huzursuzluklarını büyük bir isabetle anlatan Eruz, “Bir Memurun Günlüğü Gibi” öyküsünde, idealist bir memurun devlet bürokrasisine karşı verdiği mücadeleyi anlatır. (Eruz, 1971: 109 vd.) Ne kadar iyi niyetle çalışmış olsa da, taşrada büyük bir iyi niyete sahip olan memurun devletin “saçma” mevzuatlarından dolayı cezalandırılışı, devletin işleyişine

⁶ http://www.bkd.org.tr/biyografiler_ac.asp?id=179 (09.07.2009) Ayrıca bk. Asım Bezirci; *1950 Sonrasında Hikâyecilerimiz*, Evrensel Basım Yayın, İstanbul, 2003.

yöneltilmiş önemli bir eleştiridir. Bu öyküde de görüldüğü gibi, toplumcu anlayışa sahip bir öykücü olan Eruz'un öykülerinde, toplumsal eleştirinin çok güzel örnekleri verilir.

Çeşitli vesilelerle, yazarın; toplumsal işleyişi, toplumsal kurumları, doğrudan doğruya toplumun inançlarını, adetlerini, ikiyüzlü namus anlayışını eleştirdiği görülür. Eruz, devletin sağlık kurumlarını başarıyla eleştirir. *İnsanca* kitabına adını veren öyküde (Eruz, 1978: 69 vd.), karnında büyük bir acı hisseden bir vatandaşın, kendini muayene ettirmek için verdiği mücadele anlatılır. "İnsanca" bir muamele göremeyen ve kendini muayene ettirmeyi başaramayan vatandaşın çaresizliği, biraz da yazarın mesajını çok açık bir şekilde kaleme getirmesi yüzünden estetik anlamda zedelenmiştir. "Kara Duman" öyküsünde de, gene aynı ihmaller sebebiyle oğlunu yitiren yoksul bir aile anlatılır. (Eruz, 1969: 13 vd.)

Eruz, sadece devletin sağlık sitemini değil, aynı zamanda adalet sistemini de keskin bir şekilde eleştirir. Bu eleştirilerin keskin bir şekilde yapıyor olması, öykülerin estetik anlamda güç kaybetmesine de sebep olur. "Öç" öyküsünde, bir köylü kadın, kasabada adımlarken, kendisine yakın bir zamanda tecavüz eden ve hapse atılan bir adamın kahvehanede rahat rahat oturuyor olduğunu görünce, buna bir anlam veremez ve dehşet içinde olayı savcılığa bildirir. (Eruz, 1978: 13 vd.) Yapılan araştırmada adamın kısa süre önce genel aftan yararlanarak çıktığı anlaşılır. Bunun üzerine köylü kadın, adamı kendi eliyle vuracaktır. Öykünün mesajı yazar tarafından çok açık bir şekilde dile getirilmiş olsa da, işlenen konu oldukça çarpıcıdır.

"Bir Sekreterin Günlüğü Gibi"de (Eruz, 1978: 45 vd.) politikacılar ve bürokratların ikiyüzlülüğü, "Üç Günün Öyküsü"nde (Eruz, 1978: 5 vd.) bürokratların politikaya olan ilgileri eleştirilir. Eruz'un halka, halkın hayata ve dünyaya bakışına da eleştiriler yönelttiği görülür.

Nahit Eruz'un öykülerine en çok puan kaybettiren, bir başka deyişle Eruz'un, öykü sanatının sınırlarını fazlaca zorladığı öyküler, zengin yoksul ikilemini, sınıfsal çatışmayı vurguladığı öykülerdir. "İki Bebek Geldi"de (Eruz, 1969: 21 vd.) aynı apartmanda iki çocuk doğar. Biri hatırlı bir zengin, diğeri kapıcının çocuğudur. İnsanların fakir ve zengin çocuklarına karşı tavırları oldukça farklıdır. Bu farklılığın vurgulanma biçimi Eruz öykülerindeki ideolojik yapıyı çok açık bir biçimde ortaya kor. Bu şekilde sınıfsal çatışmaların örneklendiği öykülerin sayısı oldukça fazladır. Bu kalıbın bir benzeri de, köylü ve şehirli çatışmasının anlatıldığı öykülerde gözlenir. Köylü kızlarına gösterilmeyen hoşgörünün şehirli kızlarına gösterilesi eleştirilirken, açık bir kıyaslama yapılır.

Eruz öykülerinde; deli, düşkün, aciz, yalnız, toplumun dışladığı, küçümsediği kişilerin yoğun olarak öyküleştirdiği görülür. "Şeki" öyküsüne adını veren kahraman (Eruz, 1971: 99 vd.), bütün yetersizliklerine rağmen evlenmek istemekte fakat köylüler tarafından geçiştirilmektedir. Evlenebilmesi için önüne konan tüm koşulları yerine getirirse de, evlenmesi mümkün olamaz. "Mustafa Efendi" (Eruz, 1971: 35 vd.) öyküsünde de, toplumun dışladığı, yoksul ve yalnız bir ihtiyarın iç dünyası başarıyla yansıtılır.

Bahsettiğimiz temaların dışında, yazarın zaman zaman yurt severlik, yurt dışı izlenimleri, yaşama bağlılık gibi temaları öyküleştirmiş olması, Eruz öykücülüğü için bir şans olmuştur. "Hayrettin" öyküsünde (Eruz, 1969: 47 vd.), Kafkasya Türkleri Rusya tarafından sürüldüğü zaman, bir çocuğun kendi çabalarıyla Türkiye'ye ulaşması ve Türk köylüleri tarafından yetiştirilmesi konu edinir. Yazarın kendi soyunun geçmişinden de izler taşıyan bu öykü, Eruz öyküleri içerisinde müstakil bir yere sahiptir. "Dışarda Bir Akşam" ve "Sıkıntılar" öyküleri de (Eruz, 1978: 25 vd.), yazarın yurt dışı anılarını öyküleştirmesiyle ortaya çıkmış gibidir. Bir buhranın, bir iç sıkıntısının mahsulü olan bu öyküler, yazarın kendisine dert ettiği konulardan büyük oranda uzaktadır.

Yazarın ilk kitabı *Çuvalın Yanındaki Adam*'dan *İnsanca*'ya uzanan çizgide, giderek üslubunu geliştirdiği, detaylandığı, kişilerin iç dünyasını verme noktasında ustalaştığı görülür. Açık, anlaşılır, sade bir dille yazan Eruz'un, biçimsel denemelerden uzak durduğu, Anadolu insanını gittikçe daha derin bir biçimde yansıttığı görülür.

Anadolu'nun pek çok bölgesinde memurluk yapan Eruz'un, gittiği gördüğü yerleri öyküleştirilmekten çekinmediğini belirtmek gerekir. Edirne'den Karadeniz'e, Suriye sınırından İstanbul'a, Ankara'dan Aksaray'a pek çok ili, ilçeyi, köyü, kasabayı öykülerine mekân olarak seçen yazar, taşrayı da büyük şehirlerin merkezlerini de öykülerine konu etmiştir. Köylüleri anlattığı gibi, yüksek düzeydeki memurları veya zenginleri de işlemiştir.

Öykücülüğümüzdeki toplumcu gerçekçi çizgi içerisinde kalmış, ideolojik hassasiyetlerinin öykülerinin estetiğine zarar vermesine engel olamamış bir yazar olan Nahit Eruz, Anadolu insanını, Anadolu toprağını yansıtmaya çalışmasıyla, toplumun dışladığı küçük insanların, memurların iç dünyalarındaki çatışmaları edebiyata taşımasıyla öykücülüğümüzde kendine bir yer edinmesini bilmiştir.

1.6. Ülkü Ulurmak (1939 -)

Ülkü Ulurmak, bu çalışma için, kitabımızın editörü Ömer Solak'a gönderdiği mektubunda kendisini ve eserlerini ayrıntılı olarak tanıtmıştır. Bu mektubun belli bölümlerini aşağıya alıyoruz:

“Doğum tarihim 10.09.1939, doğum yerim Şereflikoçhisar. Her ne kadar Aksaray'da doğmamış olsam da Aksaray benim baba tarafından sülalemin memleketi. Dolayısıyla kendimi Aksaraylı saymışımdır hep. Çocukluğumun tüm yaz ayları Aksaray'da geçti. Koskoca bir bağ ve kocaman bir bağ evinde büyük bir aile olarak yaşadığımız mutlu çocukluk yılları... Dedem Bekir Sıtkı Ulurmak, ben 9 aylıkken ölmüş. Avukatmış, hâkimlik de yapmış. Büyük amcam Saim Ulurmak Aksaray Cumhuriyet İlkokulu'nda öğretmendi. Son derece neşeli, hareketli, hayat dolu, çocuksu yapıda bir insandı. Bu yapı sanki mesleğinden kaynaklanıyordu ya da mesleği bu yapıya uygundu. Henüz genç denebilecek bir yaşta şirpençeden öldü. Babam Hüsamettin Ulurmak onun küçüğüydü. (...) O güzel büyük aile giderek yok oldu ve Aksaray benim için ıssızlaştı. Sonraki yıllarda birkaç kez gittimse de, bir daha çocukluğumun Aksaray'ını bulamadım. (...) Ben yazmaya çok erken yaşlarda başladım. Daha ilkokuldayken gönlümü şiire kaptırmıştım. İlk şiirim 1958'de, Konya'da çıkan *Çağrı* dergisinde yayımlandı. O zamanlar edebiyat henüz 'meta' haline gelmemişti. Medyatik ilişkiler, araçlar – tefeciler olmadan dergilerde şiir yayımlatmak pek de zor değildi. Sahibini, yazı işleri müdürünü tanımadığınız bir dergiye şiirinizi yollardınız ve uygun görülürse yayımlanırdı. (...) Daha sonra *Hisar*'da yayımlamaya başladım. Bu kez şiirlerimin yanısıra öykülerim de yer alıyordu dergide. O sıralar Munis Faik Ozansoy'un evindeki bir toplantıda Halide Nusret Zorlutuna'yı tanıdım. Munis Faik, edebiyatın büyük annesiyle torunu demişti bizi tanıştırtırken, hiç unutmuyorum. Sonra şiirlerim başka dergilerde de yayımlanmaya başladı: *Varlık*, *Türk Dili*, *Otağ*, *Ilgaz*, *Oluşum*, *Türkiye Yazıları*, *Yeni Yaprak* vb... İlk şiir kitabım *Küçük Şeyler* 1968'de Ankara'da Memleket yayınları arasında çıktı. (...) Öğrenim durumum ve iş hayatım: Ortaöğrenimimi Ankara Kız Lisesi'nde tamamladıktan sonra DTCF'nin Fransız Filolojisi ve Klasik Filoloji bölümlerini bitirdim. 1963'te Ankara Radyosu'nun açtığı sınavı kazanıp prodüktör olarak radyoda göreve başladım. 1963 – 1973 yılları arasında radyoda özellikle kültür sanat programları ürettim. 1973'te TRT Ankara Televizyonu'na geçtim. Bir süre denetçi ve denetim müdürü olarak çalıştıktan sonra program yapımcılığına döndüm. 1983'te emekli

oldum. O sırada İstanbul'a taşındık. TRT İstanbul Radyosu ve televizyonunda dış yapımcı olarak çalışmayı sürdürdüm.⁷

Hayatı ve sanat hayatı hakkında bu genel bilgilerden sonra, Ulurmak'ın eserlerine bir göz atalım: Şiir kitapları: *Küçük Şeyler* (1968), *Tavuskışı* (1991a), *Şiir Ki Bitmeyen* (1991b). Öykü: *Baudelaire, Gül, Aşiyen ve Satranç Maçı* (1990), Roman: *Zlata'nın Öyküsü* (2006). Ayrıca *Haziran'dan Kasım'a: Selçuk Baran'dan Kalanlar* (2007) adlı bir kitabı da bulunmaktadır. Ulurmak'ın TRT radyolarında yayımlanmış çok sayıda oyunu da mevcuttur. Yazarın yayımlanmayı bekleyen yeni eserleri vardır.

Şiir, öykü ve roman türlerinde eserler veren Ulurmak, daha çok şiir yayımlamış olsa da, öykülerinin daha dikkat çekici olduğu kanaatindeyiz. Öykülerini *Baudelaire, Gül, Aşiyen ve Satranç* (1990) adlı kitabında toplayan yazar, daha çok absürt, sıra dışı, gerçeküstü, beklenmedik olaylar ve durumlar yaratmakta ustalaşmış gibidir. Öykülerinin öne çıkan yönü gerçeküstülüğün son derece kendiliğinden, doğal bir biçimde veriliyor olmasıdır. Metinlerini genellikle kısa tutan yazar, şairliğinden gelen bir dil kudretiyle, okuru saran, anlatılacakları tümüyle kuşatan bir üslup hâkimiyetine sahiptir. Öykülerde; modern yaşamın sıradanlığı, yalnızlık, buhran, içine sıkışılan hayatın sınırlarını zorlama isteği, yabancılaşma, şehir hayatının insanı bıraktığı çaresizlikler, çocukluğun masumiyetine özlem gibi temaların işlendiği görülmektedir. Tuhaf kişilerin; tuhaf olayların içinde yalnızlıklarına, çaresizliklerine bir çare arama isteğinde oldukları görülür (Ulurmak, 1990).

Ulurmak'ın şiir kitaplarından olan *Şiir Ki Bitmeyen* (1991b), Ulurmak şiirinin geldiği yeri işaret etmesi bakımından değerli bir örnektir. Şiir üzerine yazılmış şiirlerden oluşan bu kitapta, şairin önceki dönem şiirlerine oranla daha açık bir söyleyişe ulaştığı görülmektedir. Bu açık söyleyişle birlikte ulaşılmış bir lirizmden ve belki daha üst bir şiir düzeyinden bahsedilebilir. Doğa unsurlarını şiiriyeti artırmak üzere sık sık önümüze çıkaran şair, yıllar sonra Aksaray'ı, çocukluğunu dile getirirken, rahat bir seslenişe ve lirizme dayanır: “Çocukluk... Çok uzaktı denizden/ Birdenbire bozkır uç verdi/ Bir kavram olmanın ötesindeydi bozkır/ Yaşanmış, ama bitmemişti/ Uçsuz bıcaksız bozkıra yöneldi/ Çünkü BOZKIR/ Büyük harflerle yazılmayı hak etmişti/ Orda garip bir mavilikteydi gökyüzü/ Göğü yırtan, maviyi parçalayan/ Bulutlar galiba fazla beyazdı...” (Ulurmak 1991b : 24) Bu kitapta yer yer de bir şairin iç dünyasının betimlendiği görülür: “yer yer şiir düşürürdü kendine/ imge miydi değil mi/ önemli miydi bilmez/ yalnızca bir yıldız düşürür/ Uçuşan şiir tozlarının önüne” (Ulurmak 1991b: 21) Şair zaman zaman bir nihilizme, bir anlamsızlığa, bir bunalıma saplanıp kalır: “İşte bütün sevdiklerin hiç oldu/ O piç toprağa karışan yoklukta/ Parçalar tozlara bulandı/ Hiç kollarını açan boşlukta” (Ulurmak 1991b: 21) Zaman zaman, bunun tersine bir yaşama sevinci şiirlerinin sürükleyici unsuru haline gelir. Şairin kente çok olumsuz bir bakış yönelttiği görülür: “Bu kentte ben nedense/ Hep kendimsiz oluyordum/ Yine de acılardan geçerek/ Bir şeyler biriktiriyordum” (Ulurmak 1991b: 16) Ulurmak, iç bunalımlarının, çaresizliklerinin içinden çıkarak, bir çağ eleştirisine ulaşır: “Bak işte sallanıyorsun ne güzel/ Sallan, yine sallan, bir daha/ Bir daha, bir daha/ Bir daha/ Arasan bulamayacaksın kendini/ Bu iğrenç çağdaki yorgunlukta”. (Ulurmak 1991b: 17) Ölüm teması da, Ulurmak şiirinde sıkça karşımıza çıkan başlıklardandır.

Bunların dışında Ulurmak'ın *Zlata'nın Öyküsü* (2006) adlı bir belgesel romanı da bulunmaktadır.

1.7. Sinan Uğurlu (1940 -)

⁷ İlkü Ulurmak'tan Ömer Solak'a yazılmış 24 Kasım 2009 tarihli mektup.

Aksaray'ın Yeşilova kasabasıdır. Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Bu arada fark derslerini vererek öğretmen oldu. Çeşitli okullarda öğretmenlik yaptıktan sonra, 1973'te yurt dışına gitti. 1994'te emekli oldu ve İstanbul'a yerleşti. Uzun yıllar yerel gazetelerde makaleler ve şiirler yayımladı. *Gönül Bostanı* (1998) adında bir şiir kitabı vardır. (Uğurlu, 1998: arka kapak)

Gönül Bostanı'nın ön sözünde şair, kendi şiirinden bahsederken şunları söyler: “Şiirlerim buram buram Anadolu kokar. Yer olur Karacaoğlan'ımdır. Zaman olur, Yunus, Mevlana olurum kendi kendime. Gün olur Mecnunlaşır, Leyla'yı ararım. Veya Ferhat olur dağları delirim. Bazen kadere boyun eğişimi görürsünüz, bazen de isyanımı. Kâh Fuzuli olur, “Şikâyetname” yazarım. Kâh Nefî gibi “Hiciv” başında. Velhasılı yedi dağ çiçeği gibidir şiirlerim. Gülün yanında dikenini de vardır. Bence bir renk cümbüşüdür bunlar...” (Uğurlu, 1998: 4)

Şair bu kitabındaki “Nerdesin Nerde?” adlı şiirinde, “Canlandı topraklar açtı çiçekler... / Vuslata erişti bütün böcekler... / Gözlerim yollarda hep seni bekler / Bekliyorum seni nerdesin nerde? / Göçmen kuşlar döndü öter damlarda / Güneşin sevdası yansır camlarda / Şu garip aşığı koma yollarda / Bekliyorum seni nerdesin nerde? / Güller bayram eder arılar mutlu / Uçar kelebekler elvain renkli / Âlem seyranlarda bu fakir dertli / Bekliyorum seni nerdesin nerde?” (Uğurlu, 1998: 4)

1.8. Celaleddin Satılmış (1941 -)

Aksaray Camiliören köyünde doğdu. Antep Öğretmen Okulu'nu bitirdi. *Dev Ayna* (1998) adıyla bir şiir kitabı yayımladı. Bu kitaptaki şiirlerine bakıldığı zaman, İslam tasavvufunu temel alan duygu ve düşüncelerin şiirleştirildiği görülür. İnsanın doğadaki tüm varlıklarda yaratıcının izini görmesi, yaşadığımız çağda, insanı ahlaki anlamda olumsuz etkileyen kimi çirkinlikler, kötülükler, didaktik bir üslupla anlatılır. Şairin pek çok şiirinde insanlara bir mesaj verme, nasihat etme kaygısında olduğu görülür. (Satılmış, 1998)

Şairin hangi yıl yayımlandığı belli olmayan *Hakikat Çekirdekleri* adlı kitabında, hikmeti yakalamayı amaçlayan şiirler yazdığı görülür. Dini gerçeklere dikkat çeken ve nasihat üslubunda mısralar veren Satılmış, aynı zamanda bu şiirlerle “deneysel” denebilecek kimi çalışmalar yapmaktadır. Kitaptaki her şiirin başka bir harfle ve şiirlerdeki bütün kelimelerin aynı harfle başlaması dikkat çekicidir. “Uyulmazsa” şiirinde, “Kudurmuş Kasırgalarda / Küreksiz Kayıkta / Koşan Kişiler / Köpüklü Kasırgaya / Kapılırlar Kaybolurlar / Kullanılmazsa Kanunlar / Kaideler Kurallar” (Satılmış, ? : 7) der. Şiirlerin kendine mahsus bir ölçü ile yazıldığı, serbest ölçüden ziyade serbest bir hece ölçüsünün bütün şiirlere hâkim olduğu görülür.

1.9. Ali Öztürk (1944 -)

Ali Öztürk, ilk ve orta öğrenimini Aksaray'da tamamladı. Ankara'da memurluk yaparken, Ankara Hukuk Fakültesi'nde okudu. 1969'da *Seni Aradım* ve 1970'te *Ayrı Dünyalar* adıyla iki şiir kitabı yayımladı. Şiirlerinde daha çok, kadınlarla arası iyi olan çapkın bir erkeğin iç dünyasını yansıtır. Zaman zaman romantik bir çizgiye kaysa da, Öztürk'ün şiirlerinde işlediği aşk temasına şeklini, kadınlara yakın duran bir erkek özne vermektedir. Şiirlerde yer yer köylü – şehirli, yoksul – zengin zıtlığına dikkat çekilir. Bu da Öztürk'ü yüzeysel bir toplumculuğa yaklaştırır. Şairin yurt sevgisini işlediği şiirleri de mevcuttur. Klasik formları kullandığında, gerçek şiirin özüne daha çok yaklaşmasına rağmen, şair, genellikle serbest ölçüden ve konuşma diline yakın bir söyleyişten yararlanmıştı. (Öztürk, 1970)

Şair “Ağır Ceza” adlı şiirindeki, “Müebbet hapis almış doğudaki bir şaki / İdama çarptırılmış vatan haini bir Rum / Biliyorum en ağır ceza benimkisi / Çünkü seninle ayrılığa mahkûmum...” (Öztürk, 1970: 8) gibi aforizmayı andıran sathi buluşlara dayanan mısraların yanı sıra, “Acaba” gibi duygusallığı, içtenliği yakaladığı mısralar da yazmaktadır: “Aklına düşse mi gizli sevdalar / Yalnız geceler mutlu eder mi seni / Çocuğun ağlamazsa eğer / Rahatsız eder mi hatıralar?” (Öztürk, 1970: 13)

1.10. Hasan Eskil (1945 -)

1945 yılında Konya'nın Karakaya Köyü'nde doğmuştur. Ailesi aslen Aksaray Eskil'lidir. 1956 yılında Konya Maarif Koleji'ne girmiş, 1963-1967 yılları arasında Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde lisans eğitimini tamamlamıştır. Banka müfettişliği görevinde çalışmış, bu vesileyle yedi sene Anadolu'nun çeşitli il ve ilçelerini dolaşmış, bu arada halkı yakından tanıma fırsatı bulmuştur. Anadolu Hayat Genel Müdürü olarak 11 yıl görev yapmış ve 2001'de emekli olmuştur. Emekliliğinden sonra yazmaya başlamış ve çok sayıda roman yayımlamıştır: *Köprüde Kadınlar Var*, *Karasu*, *Bıçak Sirtında*, *Suya Düşen Yıldızlar*, *Cariye Ayşe Nihal*, *Iraz*, *Mavi Kanatlı Atlar* ve *Teftiş Öyküleri...*⁸

Yazarın edebi kişiliğini anlamamız bakımından hemşehrîsi Fikret Otyam'ın değerlendirmeleri önemlidir: “Yatağa kaçta girersem gireyim okumadan uyuduğumu anımsamıyorum, o gece elimde Hasan Eskil'in romanının kopyası vardı. Gün, o seyri doyumsuz Antalya Beydağları'nı şavkıttığımda son sayfayı çevirmiştim gözümü kırptımadan!..Gün Beydağları'na değil, Hasan Eskil üzerine doğmuştu; yeni / has / yalansız / dolansız / içten / candan / gerçekçi / duygulu yeni bir yazarın üzerine.. Elinizdeki bu roman, ünlü yazarımız Orhan Kemal'in “Aydınlık Gerçekçilik” görüşüne / savına / en güzel, ama en güzel örnektir. Bir şeye hayıflanıyorum, o da romanı Orhan Kemal Usta'nın okumadığı! “Feminizmi” savunan kentsoylu bayanlar, inanıyorum ki Anadolu kadınının onurları için / analarının ak sütü gibi doğal hakları için / savaşını / direncini / yalansız, dolansız bu romanda bulacaktır. Hasan Eskil, bu yapıtıyla ‘Orta Anadolu’ya ışık tutan adam’dır.”⁹

Nusret Kemal Otyam ise Hasan Eskil'in eserleri hakkında şunları söylemektedir: “Evet, onu ben de tanımıyordum, adını duymamıştım. Bir gün kardeşim Fikret Otyam'dan bir paket geldi, içinden dört kitap çıktı. "Oku, bak roman nasıl yazılmış, gör..." diyordu. Elimdeki kitabı bitirince hemen sırayla okumaya başladım, okudukça bırakamaz oldum. Öylesine güçlü bir anlatımı vardı, temiz bir dil, hepsi de ülkemizin, halkımızın geçmişindeki, günümüzdeki sorunlarını dürüst bir biçimde, gerçekçi bir anlayışla irdeliyor, yetkin gözlemleriyle ortaya koyuyordu.”¹⁰

Anadolu gerçekçi öykü ve romanını bir anlamda yeniden canlandıran Hasan Eskil, banka müfettişliği tecrübelerinden faydalanmasını bilmiştir.

1.11. Şahin Kulaksız (1949 -)

Aksaray'ın Yapılcan köyünde doğdu. İlkokulu doğduğu köyde, ortaokulu ise Koçhisar'da tamamladı. Sonradan Ticaret Lisesi'ni bitirdi. Hacettepe Hastanesi'nde ve Türk Ticaret Bankası'nda çalıştı.

⁸Buradaki bilgiler için bk. <http://www.baranayayinlari.com.tr/default.asp?part=oku&id=575&pid=576&urun=40> (10.03.2010) Hasan Eskil'in aslen Aksaraylı olduğu yönündeki bilgi yazarın oğluyla yaptığımız 10. 03. 2010 tarihli telefon görüşmesi vesilesiyle öğrenilmiştir.

⁹ <http://www.baranayayinlari.com.tr/default.asp?part=oku&id=575&pid=576&urun=40> (10.03.2010)

¹⁰ <http://www.yasamdensleri.com/yazi.asp?id=3260> (10.03.2010)

Kulaksız'ın yayımlanmış tek şiir kitabı olan *Sevgiye Hasret*'in hangi yıl yayımlandığı belli değildir. Kitaptaki şiirlerin “Tasavvuf”, “Toplumsal”, “Kahramanlık”, “Sevgi” ara başlıklarında toplandığı görülür. Bu ara başlıklar, Kulaksız'ın şiir dünyasını genel olarak çerçevelemektedir. “Yüce sultan nasip etse / Varsam ağlayı ağlayı / Medine’de ol ravzayı / Görsem ağlayı ağlayı” (Kulaksız, ? : s. 10) mısraları, şairin dini şiirlerine örnektir. Öte yandan, bu şiirdeki ahengi, ritmi, Kulaksız'ın şiirlerinin büyük bir bölümünde bulmak zordur. Şairin hece ölçüsünü ve kafiyeyi tam bir uyum içinde kullanamadığı görülecektir. “Göz Atın” adlı şiirde, Türkiye'nin doğu gerçeğini ele alan şair, oradaki yetersizlikleri, yaşam şartlarının zorluğunu anlatır. (Kulaksız, ? : s. 16) “Yokluk” adlı şiirinde yoksulluktan yakınır: “Kovsam kapıdan gitmez bir türlü / Gözü kör olası ah bu yoksulluk / bir dilim ekmeği istetir elden / Canıma tak dedin zalim yoksulluk” (Kulaksız, ? : s. 26) *Sevgiye Hasret*'in pek çok şiirinde ise, kitabın başlığına paralel olarak, insan sevgisine muhtaç olan bir şairin özlem duygusu dillendirilir.

1.12. Ramazan Solak (1950 -)

Aksaray Demirci kasabasındandır. Anadolu'nun çeşitli şehirlerinde tekniker olarak çalışmıştır. İlk şiir kitabı *Güneşim*'dir (2009). Şairin hemen tüm şiirlerinde vefasız bir sevgiliye sitem edilir. Şiirlerde büyük bir özlem duygusu kendini hissettirir. Şiirlerin büyük bir bölümü hece ölçüsü ile yazılmış olsa da, şairin geleneğimizdeki sağlam ölçü anlayışını tercih etmediği, daha rahat bir söyleyişi seçtiği görülmektedir.

“Güneşim” şiirinde, “Ayrılık dünya kadar güzelmiş / Nedense ismi kötüye çıkmış / Artık özgürüm hayat varmış / Yolların açık güle güle güneşim/ Kimseler de ayıplamaz beni / İsteyen kadınlar da sever beni / Senden ki benden başka yok biri / Yolların açık güle güle güneşim” (Solak, 2009: 11) der.

1.13. Orhan Aydın (1953 -)

Aksaray Yeşilova kasabasında doğdu. İlk ve orta tahsilini burada tamamladı. Sivas'ta Öğretmen Okulu'nu bitirdi. *Yeşilova Türkmenleri Tarihi* (2008) adlı bir inceleme kitabı vardır. *Sana Geldim* (?) adlı şiir kitabını Selahattin Süzer'le birlikte yayımladı. Bu kitapta, bir türlü kendisine kavuşulamayan sevgiliye duyduğu özlemi anlattığı aşk şiirleri ilk plandadır. Yanı sıra milliyetçi, yurt sever duygularla yazdığı şiirler yer alır. Zaman zaman şehrin karanlığında yitmiş bir gencin yalnızlıktan yakınması ön plana çıkar. Öğretmenlik mesleğinin kutsallığına işaret eden şiirleri de vardır. (Aydın, 2008)

Sana Geldim adlı kitapta yurt sevgisini işlediği “Kızıl Elma” şiirinde şöyle der: “Asırlık elma ağacım / Pençeler attı kıtalarca / Kızıl elmalar topluyorum / kızıl elmalar topluyoruz” (Aydın ? : 5) Zaman zaman oldukça sade, oldukça iddiasızdır: “Ağaç dalsız / Tanrı kulsuz / Gönül sensiz olmaz.” (Aydın ? : 5) “Anlatamadılar” şiiri ise edebiyatımıza yapılan göndermelerden dolayı ilginçtir: “Yığınlarca şiirler yazıldı / Aşkta yana, sevgiden yana / Ne Cahit Sıtkı'nın Otuz Beş Yaşı / Ne Necip Fazıl'ın Kaldırımlar'ı / Ne Ümit Yaşar'ın dağ rüzgarı / Ne de Orhan Veliler Bülent Bakiler” (Aydın ? : 19) “Sana Geldim” şiirinden: “Sana geldim / Sana Geldim / Yeşil umutlarla kucak kucak / Bizim ülkemizden / Aşkımızı getirdim” (Aydın ? : 32)

1.14. Hayrettin Ökçesiz (1953 -)

Aksaray merkez doğumludur. Aksaray Lisesi'ni, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirmiş, Almanya Göttingen Üniversitesi'nde doktora yapmıştır. Marmara

Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Anabilim dalında profesörlüğe kadar yükselmiştir. Halen Akdeniz Üniversitesi'nde çalışmaktadır. Hukuk felsefesi ve sosyolojisi alanında çeşitli telif ve tercüme eserler yayımlamış, *Sivil İtaatsizlik* adlı eseri ile geniş çevrelerce tanınmıştır. Bilimsel çalışmaları dışında, *Yüz Toprak Şiir* adlı bir şiir kitabı ile *Düşündüşlem Değişler* adlı bir felsefi metinler kitabı vardır. (Işık, 2006: 2752)

Hayrettin Ökçesiz'in şiirlerinde; ölüm, fanilik, insanın evrendeki yeri, aşk, yalnızlık gibi temaların işlendiği görülür. *Yüz Toprak Şiir* adlı şiir kitabında başlıklandırılmak yerine numaralandırılmış yüz adet şiir bulunmaktadır. Bu şiirlerin yarısından fazlasında, şair, "ölüm" düşüncesi ya da duygusu üzerine kafa yorar. Şairin hayata ve ölüme bakışı olumsuzdur. Ölüm, ne kadar kaçılırsa kalsın, bir gün kendisine teslim olacağımız bir çaresizlik olarak görülür: "İyi tanı/ Çaresiz çökecek karanlık" (Ökçesiz, 1993: 25) mısralarının geçtiği 19 no.lu şiir, ölümü bir "karanlık" olarak tanımlar. "Bir yol gider/ Eve işe düşe/ Düşe kalka gidilir/ Bir yol gider ölüme/ Ayaklar taş kesilir" (Ökçesiz, 1993: 30) dizeleri, ölüme şairin olumsuz bakışını örnekler. "Ah!/ Çektiklerimiz/ Bir dipsiz kuyudan" (Ökçesiz, 1993: 33) dizeleri de, mezarı dipsiz kuyu olarak tanımlar. Ölümü büsbütün dayanılmaz kılan, onun hiç kimseyle paylaşamazlığıdır: "Paylaşamadığımız/ Kamburumuz sırtımızda/ Yalnız/ Bir ölüm/ Bölüşülmez bütün/ Komşumuzla" (Ökçesiz, 1993: 42) Ölüm, bir dehşet, bir fırtına olarak betimlenir: "Bu dehşet/ Bu tekneyi batırır." (Ökçesiz, 1993: 62) dizeleri, ölümü bir tufana, bir dehşet anına benzetir.

Ölüme böylesine olumsuz bakan bir şairin, hayatı, dünyayı olumlu bir gözle görmesi mümkün değildir. Şair hayatı bir aldatmaca olarak görür: "Yol/ Dediğimiz aldatmaca/ Pamuk iplikle bağlar/ Düşlerimizi/ Amaca// Yamaca geçer tavşan/ Daha doğuştan/ Koşuşturduğumuz/ Caba" (Ökçesiz, 1993: 18). Şairin bu mısralarla adeta nihilizme kaymakta olduğu görülür. "Yazgımı düşünüyorum/ Üşüyorum/ Ne ihanet ne lütf" (Ökçesiz, 1993: 21) dizeleri de şairin mütereddit bir ruh halinde olduğunu gösterir. Ökçesiz'in bir hukukçu olduğu hatırlanırsa, aşağıdaki dizeler, onun hukuk dilinden hareketle hayatın anlamı üzerine ironik bir yaklaşım denemesine giriştiğini gösterir:

*Usulden bozuldu yaşam
Şekli hata, madde sağlam,
Hocam nasıl yapmalı?
Yok bu davaya tekrar zaman*

*Kim bakacak? Aşklar yeniden mi
Yaşanacak? Ya ölümler?
Ölüler, mutlu ölüler, tedirgin olacak
Sevginin peşinde bir beyaz bulut
Geri dönecek denizine, tuzla kavrulup
Yargı tayı gibidir aklın; oynak*

Kararda ısrar edelim (Ökçesiz, 1993: 23)

Kitabın 32 no.lu şiirinde, "inandır kendini ona ya da buna" (Ökçesiz, 1993: 39) derken, şairin nihilizmin karanlığından hazza doğru yönelmek istediği, hayata bir anlam aradığı, bir inanç kaynağına ihtiyaç duyduğu görülür. Aynı şekilde 84 no.lu şiirinde de, şairin

hayatın karanlığından, ruhunun karamsarlığından sıkıldığını ve kendisine bir çıkış yolu aradığını görürüz. “Bir şey daha fark ettim abi/ Gün ışığı her ayıbı örtüyor” (Ökçesiz, 1993: 39) dizeleri, kendine bir sığınak arayan ruhun sükûnete erdiği ender vakitleri andırır. Kitapta yalnızlığa göndermeler yapan mısralar da bulunmaktadır.

Şairin bütün bu karamsarlığının altında, ruhuna, inanabileceği bir menfez, bir sığınak bulamaması yatmaktadır. Kitaptaki 14 no.lu şiirde geçen “Derman sığmaz sevgisine/ O güzelim pınarın” (Ökçesiz, 1993: 20) mısraları, Ökçesiz şiirinde çokça görülen örneklerden değildir. Burada doğanın, şairin derin karamsarlığına bir deva olduğunu düşünmek olasıdır.

Doğa gibi, insandan insana doğru şekillenen aşk da, hayatın, ölümün, şairin ruhuna yaptığı büyük basıncı azaltır. Yaralı ruhunu sağaltır. Ökçesiz’in şiirleri arasında, platonik aşktan tensel boyutta yaşanan aşka kadar kişisel aşkın çeşitli versiyonları görünür. Zaman zaman sevgilisine hasret duymaktan memnun olan şair, zaman zaman sevdiğine karşı bedensel arzular besler.

Serbest ölçüyle kotarılmış ve dış dünyaya neredeyse bütünüyle kapanmış olan Ökçesiz şiirleri, yoğun felsefi bir arka plana sahiptir. Kitaptaki 55 no.lu şiirde geçen “Büyük olan asıl/ Şiirdir/ Şair de ara sıra büyük olur/ Diğer insanlar gibi” (Ökçesiz, 1993: 63) ifadeleri, Ökçesiz’in, şiire ve şaire bakışını gösteren poetik dizeleridir.

1.15. Yakup Zengin (1956 -)

Aksaray doğumlu olan Yakup Zengin, eğitim ve hukuk fakültelerini bitirmiştir. Bir süre yurt içinde ve yurt dışında öğretmenlik yapan Zengin, halen avukatlık yapmaktadır. 2005 yılında iki şiir kitabı yayımlamıştır: *Kaçak Şiirler* ve *Ada*. Açık, seçik, duru, anlaşılır, özlü, sade şiirler yazan şair, basitliğe düşmeden belli bir seviyeyi koruyarak, serbest ölçülü şiirler yazmaktadır. Kısa kısa mısralar, bu serbest ölçüyü zaman zaman heceye yaklaştırır. “Yineleme” adlı şiirinde, yaşlanma temasını oldukça çarpıcı bir biçimde işleyen şair, neredeyse tüm mısralarında adeta hayatın tadına varma, geçip giden zamanın kıymetini bilme endişesi taşıdığı izlenimi vermektedir: “nasıl da babam oluyorum / -erkenden- / oğlum eve geç geliyor / parmak araları sarı / kuduruyorum / nasıl da babam oluyorum / -en azından- / o söğüt yerinde yok / ben o söğüdün altında oturuyorum” (Zengin, 2005a: 14) “şiirler gelir / şiirler geçer içimden / göçmen kuşlar gibi / nereden gelirler / nerelere giderler bilemem / hiçbiri konmaz içimdeki ağaca / uzatırım ellerimi tutamam / ama o görkemli geçişi / unutmam” (Zengin, 2005a: 9) mısraları ise, şairin bir başka yönünü, şiir üzerine şiir yazma eğilimini açığa çıkartır.

Şairin zaman zaman kişisel aşk başlığı altında toplanabilecek duygusal, lirik şiirler verdiği de görülür. “Sapanı Yitik Çocuk” şiiri, çocukluğa duyulan özlemi anlatır: “sapanımın yerinde / babam esiyor en çok / çaldığım çağlar arıyorum / damağımın tadına” (Zengin, 2005a: 17) “Demliğin Günlüğü” şiirinde, Zengin, dünyada emperyalistler eliyle akıtılan kanın acısını yaşamaktadır: “Felluce’ydi kuşluk vakti / anaların feryatları / tecavüz işkence / küresel emperyalizmdi kederler / ekranlardan yayılıyordu / radyasyonluydu haberler... ben Arafat’ta ölmüş müydüm / Yaser neredeydi peki / damalı poşusu bir çalıya takılmış / takılı kalmış / içinde Yaser’in gülen gözleri yok” (Zengin, 2005a: 21) Yakup Zengin’in toplumcu/devrimci olarak nitelenebilecek şiirleri, daha bireysel, duygusal şiirleriyle kıyaslandığında, estetik bakımdan daha geri planda kalmaktadır. Çocukluk özlemi içindeki şair ne kadar doğalsa, aynı şair, toplumcu konulara girdiğinde daha ortalama bir çizgiye geriler: “ey gece salla kollarını / ışıklarını yak tüm orkestraların / sen de dinle seslendirdiğin senfonileri / ve sustur burjuvazinin

tükenmez masallarını” (Zengin, 2005a : 39) mısralarında, burjuvazinin doğrudan doğruya eleştiriliyor olması, Yakup Zengin şiirinin genel atmosferine aykırı bir tutumdur.

Yakup Zengin, *Ada* adlı şiir kitabının tamamında, ada imgesi üzerinde durmuştur. Şairin tüm şiirlerinde açık bir biçimde görülen öyküleme, öyküleyerek anlatma tekniği *Ada*’da oldukça belirginleşir. Yakup Zengin’in güçlü bir şiir yeteneğine sahip olduğu ve nitelikli şiirler yazdığını söylememiz gerekir.

1.16. Zeynep Ankara (1957 -)

Aksaray’da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Ankara’da tamamladı. Ankara Üniversitesi DTCF Psikoloji bölümünü bitirdi. *Radikal*, *Hürriyet*, *Milliyet*, *Sabah* gibi gazetelerde çalıştı. TRT GAP TV için *Harran’da Filizlenen Mavi Gül* adlı belgeseli hazırladı. Öyküleri daha çok *Varlık* ve *Türk Dili* dergilerinde yayımlandı. Edebi çalışmaları ile çok sayıda ödül aldı. Oyun, öykü, roman, çocuk edebiyatı gibi türlerde eserler verdi. Bunlar arasında *Orkidenin Ölümü* (1988), *Durgun Suların Altında* (1989), *Kanatsız Düşüşler* (1991), *Elif Oya’nın Güncesi* (1992), *Terk Edilmiş Bir Sokakta Sessiz Bir Gölge Oyunu* (1993), *Yalnız Şövalye Attila İlhan* (1996) yer almaktadır. (Işık, 2006: 311-312)

Zeynep Ankara’nın *Kanatsız Düşüşler* (1991) adlı öykü kitabında on sekiz öykü bulunmaktadır. Bu öykülerde, metnin merkezinde; entelektüel, yalnız, isyankâr, mutsuz, dini inançları sorgulayan, toplumun genel kabullerini benimsememiş, bunalım içerisinde, var oluşsal sorularını cevaplayamamış, daima “kaçış” özlemi içinde yaşayan bir kadın vardır. Geçmişinde politik tecrübeler barındıran bu kadın, evlilik kurumuna da olumsuz bakar ve hayatın sıradanlığından rahatsızdır. İnsanların ikiyüzlülüğünden, konformizme bulaşmışlığından şikâyetçidir. Öykülerin merkezinde yer alan orta yaşlı bu “kurmaca kadın” hakkında söylediklerimiz aynı zamanda Ankara öykücülüğünün konularını da ortaya kor.

Kanatsız Düşüşler’de yer alan “Bir boşluk... Bu Maltepe geceleri bir boşluk. Hep bir hareket ve bir boşluk. Hep renkli ve hep boşluk. Çok insan ve boşluk. Nokta nokta yaşamlar ve boşluk. Hep söylenmeden geçilen satırlar ve boşluk.” (Ankara, 1991: 12) satırları, Zeynep Ankara öykülerindeki buhranı, bunalımı açıkça yansıtır. Öykülerdeki kişiler, hep bir anlam arayışındadırlar ve bu anlam hiçbir zaman bulunamaz. Zaman zaman doğanın içinde kaybolmuş ıssız yerlerde, zaman zamansa hayali gezegenlerde kaybedilen bu anlamın arandığı olur.

Zeynep Ankara’nın kişileri, hayatlarını anlamlandıracak bir hakikatten mahrumdurlar. Bu mahrumiyet, kendileri dışındaki her şeyle olan ilişkilerini belirler. Bunalımı, buhranı doğuran da böylesi bir anlamsızlıktır. Ölümün daha çok bir intihar şeklinde karşımıza çıkıyor oluşunu da böylesi bir anlamsızlıkla açıklayabiliriz. Öykülerde ölüm de intihar da sıklıkla karşımıza çıkar. (Ankara, 1991: 146 vd.)

“Kapıyı Açacak Kimse Yok” öyküsünde, yaşadığı hayattan bütünüyle sıkılmış bir entelektüel kadının kaleminden yazılmış gözlemleri dinleriz. Anlatıcı, hayattan bütünüyle sıkılmıştır. Yalnızdır. Anlaşılmadığını düşünmektedir. “İnsan istiyorum. Dost, arkadaş, sevgili istiyorum!.. Yok, yok, hangi erkek beni anlayabilir ki? Bu mümkün mü? Onlar hep şifresini çözemediğim bir dille konuşuyorlar ve öyle olmanın ayrıcalığı, güvencesi içindeler.” (Ankara, 1991: 185 vd.) cümleleri hem yalnızlığı, hem aşkı ve bu ikisinin anlatıcıya verdiği umutsuzluğu/mutsuzluğu örnekler. Kadın, toplumdan kaçmış ve bir dağ evine sığınmıştır. Öykünün sonunda ise donmuş göle doğru yürür ve ölümü burada bir türlü mutlu olmadığını dünyadan bir kurtuluş olarak görür.

“Kaçış” Ankara öykülerinde zaman zaman karşımıza çıkan bir temadır. Ölüm gibi, doğa da bir kaçış noktasıdır. Kendisine sığınılan bir yerdir. “Saklı Gezegen” öyküsünde, öykü

kişisi, gerçeküstü bir biçimde önüne açılan başka bir gezegene gitme fırsatını değerlendirir. Bu öyküde geçen aşağıdaki satırlar, Ankara'nın kendi toplumuyla ilgili kaygılarını da göz önüne getirmektedir: “Artık sağıma soluma bakmadan mı yaşamalıyım? Üzülmemek için gözlerimi mi kapatmalıyım? Okumamalı mıyım? Yazmamalı mıyım? Konuşmamalı mıyım? Dinleyip unutmamalı mıyım? Ama böyle de olmaz ki?” (Ankara, 1991: 177 vd.)

Mehmet Aydın'ın yazar hakkındaki “Yapıtlarında kahramanlarının iç dünyalarına eğilir. Daha çok yaşadıklarını yazmaya çalışır. Kimi zaman marjinal kişilikleri işler. Yapıtlarında yalnızlıkları, dinsel öğeleri, çağın hastalıklarını, özgür seçimli cinsellikleri gündeme getirir. Bir bakıma yasak duyguların insanıdır.” (Aydın, 2001: 34) yorumları, onu genel hatlarıyla yansıtabilecek özelliktedir. Ankara, burada da belirtildiği gibi, daha çok asi kişilikleri öyküleştiren. Öykülerde; topluma, genel kabul görmüş anlayışlara karşı durmaya çalışan kişiler ön plandadır.

Yazarın bir psikolog olduğu hatırlanırsa, öykülerde kendi mesleğiyle ilgili konulara girdiği de görülecektir. Şizofren bir hasta ile veya benzeri anormalliklerle mücadele eden kişilerin öyküleştirdiği görülür. Edebiyatla psikolojinin yakınlığı hatırlanacak olursa, yazarın mesleğini bir avantaja dönüştürdüğünü görmemiz gerekir. “Her Şey Hep Aynı” öyküsünde, hayatın sıradanlığı etkileyici bir biçimde anlatılır.

Zeynep Ankara, öykü türünün gereksindiği “ayrıntıcı” tavrı benimsemiş, emek harcanmış, detaylı öyküler yazmasını bilmiştir. Kişilerinin iç dünyalarını vukufiyetle yansıtmıştır.

Yazarın 1993 yılında yayımlanan *Terkedilmiş Sokakta Sessiz Bir Gölge Oyunu* adlı romanında başkarakter olan Maide, yukarıdaki öykülerin pek çoğunda karşımıza çıkan karakterlerin ortak özelliklerini yansıtır. Bir nihilizm, bir anlamsızlık, bir bunalım atmosferi içinde karşımıza çıkan Maide, kendi hayatını anlamlandıracak bir büyük hakikatten uzaktadır ve yalnızlık, mutsuzluk içinde çalkalanır. Lise yıllarına döner ve politik geçmişini hatırlar. 1970’li senelerde solcu hareketlerin içinde bulunmuş olan Maide’nin, romanın girişinde anlatılan buhranlı hali biraz da bu politik dönemin olumsuz bir biçimde kapanmış olmasından kaynaklanmaktadır. Bir başka deyişle politik hayallerini gerçekleştiremeyen gençler, bir buhranın içine yuvarlanmışlardır.

Öykü ve roman türü dışındaki eserlerinin adlarını yukarıda sıralamış olduğumuz Zeynep Ankara, edebiyatın farklı türlerinde verdiği eserlerle Aksaraylı şair ve yazarlar arasında ön plana çıkmaktadır.

1.17. Yaşar Akbaş (1957 -)

Aksaray doğumlu olan şair, ilk ve orta öğrenimini Aksaray’da tamamlamıştır. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi’ni bitirmiştir. Ticaretle uğraşmaktadır. 1996 yılında *Eylül Şiirleri*’ni, 2007 yılında ise *Evlat*’ı yayımlamış olan Yaşar Akbaş, toplumsal problemleri, yurt sevgisini, dünyanın ve Türk halkının ahlaki değerlerden uzaklaşmasını şiirlerine konu edinmiştir. İnsanların kendilerine ve öz değerlerimize yabancılaşıyor olmaları, vefasızlık ve samimi-yetsizlik şairi endişelendirmekte, bu endişe onu şiire yaklaştırmaktadır. Şairin iki kitabı arasında şiirlerin biçimsel özellikleri bakımından ciddi bir seviye farklılığı olduğu açıktır. İkinci kitabında, halk şiirimizin imkânlarından yerli yerince yararlanan Yaşar Akbaş, ilk kitabındaki biçimsel acemiliklerden sıyrılmış, bir “halk ozanı” olarak karşımıza çıkmıştır.

Yaşar Akbaş da, pek çok Aksaraylı şair gibi, Hasan Dağı için mısralar döktürmüştür: “Saçlarına aklar dolmuş / Gül benzin sararıp solmuş / Yüzün kırış kırış olmuş / Hasandağı Hasandağı / Yaşlanmışsın benim gibi / Yaz baharın geçmiş gibi / Ne yaptın sen gençliğini / Hasandağı, Hasandağı / Eski dostlar nerde şimdi / Uğramazlar gibi küsmüş gibi / Göremedim kimseleri / Hasandağı Hasandağı” (Akbaş, 2007: 14) “Aksaray” şiirinden: “Al kınalı koçların var kuzun var / Tuğba Kevser bahçelerin bağın var / Ekecik’ten Hasandağ’a yolun var / Sultansın gönlüme yarsın Aksaray / Helva dere vermiş suyu bağrından / Rahmetler fişkirir dört bir yanından / Sinende gezinir insan huzurdan / Duygusun gönlüme yarsın Aksaray” (Akbaş, 2007: 25)

1.18. Veli Demir (1958 -)

Aksaray Yeşilova doğumludur. Aksaray’da ilk ve orta öğrenimini tamamladıktan sonra, Eskişehir Eğitim Enstitüsü’nü ve Anadolu Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Uzun seneler öğretmenlik yaptı. Halen Aksaray Anadolu Öğretmen Lisesi’nde görevini sürdürmektedir. (Gökmen, 2009: 285-286)

Serbest ölçüyle şiirler yazan Demir, doğa unsurlarını ön plana çıkarır. Ayrılık, aşk, yalnızlık gibi konular üzerinde durur. Yaşlanmak teması, hayatın geçiciliği, hep bir doğal imge ile birlikte anlatılır. “Karanlıkları kemiriyorum yalnızlıktan / Yıldızlar gülümsüyor çok uzaklardan... / Senin kokun geliyor akşamın ırmağıyla / O anda dalıyorum bataklık kuşları gibi / Arılar bahçesinin dibine doğru...” (Gökmen, 2009: 209) dizeleri, Veli Demir’in yalnızlık konulu şiirlerini örneklemesi bakımından önemlidir.

1.19. Ali Ekecik (1959 -)

1959 yılında Aksaray’da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Aksaray’da, lise öğrenimini Mersin’de tamamladı. 1983’te Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi’nden mezun oldu. İhtisasını 1993’te Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi’nde tamamladı. Hâlen iç hastalıkları uzmanı olarak çalışmalarını Kayseri’de sürdürmektedir. Şiirle ilk kez lise yıllarında uğraşmaya başladı. Yazılarının yayımlandığı yayın organlarından bazıları; *İkinci Yazıları*, *Dergâh*, *Yedi İklim*, *Kayıtlar*, *Nar* ve *Çerağ*’dır. Yayımlanmış iki şiir kitabı vardır: *Filiz Süren İlahiler* (1996), *Göçüyor Kalbim* (1999). (Işık, 2006: 1152-1153)

Ali Ekecik’in şiirleri, onun dünyaya ve hayata bakışının doğal bir sonucudur. İslam’ı bir hayat görüşü olarak benimsemiş olan Ekecik, şiirlerinde bu görüşün, bu anlayışın tezahürlerini dile getirir. Şairin kendi içinde tutarlı, bütünlüklü bir şiir evreninin olduğunu belirtmemiz gerekir. Çağımız insanını ve sanatkârını büyük oranda etkisi altında almış olan büyük karamsarlık, yer yer nihilizme varan derin kasvet atmosferi, Ekecik’in dünyasında umuda, özleme, sevince, imana dönüşmüştür. Şairin şiirlerinde çokça yer verdiği konular arasında; yaşanan çağın eleştirisi, ulvi, kutsal bir çağa özlem, doğanın masumiyetine, temizliğine duyulan sevgi, sonsuz olana veya geçmişte yaşanmış altın çağlara dönüş, mücadeleye, kavgaya, “dava”ya çağrı, İslam medeniyetinin yeniden inşası, var edilmesi gibi başlıklar sayılabilir.

Ekecik’in şiirlerinde bitmek tükenmek bilmeyen bir özlem vardır. Bu özlemin zaman zaman geçmişte yaşanmış altın çağlara yöneldiği görülür. Zaman zamansa sonsuzluğa, Allah’a, geleceğe, Mevlana’nın felsefesindeki gibi, asli vatanımıza dönüş özlemi şeklinde tezahür ettiğini söylemek mümkündür. Şair hep bir özlem duygusu içindedir: “uyanır ilahi söyler sabah yıldızı/ kuşanır yeşili zaman/ duyumsatır gücünü incir yaprakları/ sevdalandığımız çağ başlar/ özlemle aşkla tutkuyla” (Ekecik, 1996: 32) Burada geleceğe yönelmiş olan özlem duygusu, “bilinmeyenin dilidir ki bizi çeker/ geriye imanımızın kaynağına/ başlangıçtan çok ötelerde/ çağları sürükleyen bir çağlayana” (Ekecik, 1996: 42) dizelerinde geçmiş dönemlere yönelmiştir.

İnsanın yaşadığı çağdan, yaşadığı hayattan başka bir çağa, başka bir hayata özlem duyması, içinde bulunduğu çağın, parçası olduğu dünyanın onu bunaltmasının, onu huzursuz kılmasının bir sonucudur. Başka zamanları ya da başka mekânları özlemek, kişinin yaşamakta olduğu sıkıntıların bir mahsulüdür. Ekecik'in de yaşadığı çağa eleştiriler yöneltmesi anlaşılır bir durumdur: “yitik bir çağın yüzünden/ bir deniz kabuğuna fırlatıldık/ bir yere tutunmak istedik/ bütün sütunlar yılandı/ bütün gölgeler alev” (Ekecik, 1996: 14) Şair, ikinci kitabında ise, “hep hüzündeyiz/ bir kırık taş/ gurbetin yonttuğu yıldız” (Ekecik, 1999: 16) dizeleri, yaşanan çağı “gurbet” olarak nitelemektedir.

Çağ karanlıktır. Fakat bu gerçek, şairi karamsar bir ruh haline sürüklemeyi. Zira o imana sarılmıştır. Ekecik'in şiirlerinde karşımıza en çok çıkan imajlardan birisi, “dönüş”tür. Özlem temasına uygun olarak, şair hep bir dönüş duygusu içinde yaşar. Buradaki “dönüş”, yukarıda ifade ettiğimiz gibi, karanlık çağdan aydınlık çağa dönüş anlamında düşünülebileceği gibi, insanın bir gurbet olan dünyadan asli yurduna dönüşü gibi de algılanabilir. “Bütün işler aslına dönecek/ ben yurdumu bekleyeceğim” (Ekecik, 1999: 59) dizeleri, kıyameti hatırlatacak genişlikte bir dönüşten haber verir.

Ekecik şiirinde doğa, fitratın, masumiyetin, temizliğin, asla dönüşün, ilahi olanın bir sembolüdür. Şairin ruhundaki “dönüş özlemi”ni doğanın çeşitli unsurlarıyla bastırmaya çalıştığını görürüz. Ekecik, ilahi olanla, metafizik olanla, lahuti olanla iç içe yaşar. Şiirlerde fizik ötesiyle fizik dünya bir aradadır. Ekecik İslam medeniyetinin yeniden var olacağı, dirileceği günlerin özlemini çeker. “Doğu” şiiri bunun en güzel örneğidir: “sultanın oğluyum ben/ doğuyu gözeten/ bir yaşlı gülüşün aydınlığı kaldı/ alt üst olmuş içimin köylerinde/ ak ey varlık/ es ey vefanın yeli” (Ekecik, 1999: 40)

Filistin, Çeçenistan, Bosna gibi, İslam coğrafyasının kanayan yaraları olan ülkelerle ilgili şiirler yazan Ekecik, bu yönüyle de, çok sevdiği ve çok etkilendiği anlaşılan şair Sezai Karakoç'un izinden gitmektedir.

Ekecik şiirinin referansları arasında Kur'an ve İslam tarihi vardır. Kur'an'daki ve İslam tarihindeki çeşitli kavramlara ve olaylara göndermeler yapılır. “İmandır keşfeden taştaki şefkati/ sevdalı bir pınar yapar alevlerden” (Ekecik, 1996: 16) dizeleri, Akif'in “İmandır o cevher ki...” diye başlayan beytini anımsatırsa da, Ekecik için asıl referans Sezai Karakoç'tur. Gerek şiir evreninin yapı taşlarına, gerekse kullanılan imgelere bakıldığında, Karakoç şiirinin Ali Ekecik'i büyük oranda etkilediği görülür.

1.20. Yavuz Bayram Çalışkan (1959 -)

Aksaray ilinde dünyaya geldi. İlk, orta, lise öğrenimini Aksaray'da tamamladı. Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nün Sosyal Bilgiler Bölümünü 1980 yılında bitirdi. Halen Milli Eğitim Bakanlığı'nda çalışmaktadır.¹¹ *Yaşanmamış Mutluluk* (?) adlı kitabında bulunan şiirlerinde, daha çok ulaşılamayan bir sevgiliye/sevgiye yönelik duyguların mısralara taşındığı görülür. Şairin, şiirlerinde belli bir ahenkten yoksun olduğu, şiirin gereksindiği kimi biçimsel tasarrufları şiirine uygulayamadığı görülmektedir.

“Çocukluğumun Şehri” şiirinde “İrmağın başında köprüsü,/ Dilinde ak güvercin türküsü, / Annemin elinde bitmeyen örgüsü,/ Yazgıların yazıldığı şehirdeyim./ Kapı dibinde oturan insanlar, / Bütün mahalle birbirini anlar,/ İkinci üstü çayın piştiği zamanlar,/ Ezgilerin yazıldığı şehirdeyim. / Akşamında çocuklar oynar,/ Kuru fasulye üç güne bir kaynar,/ Gönül

¹¹ <http://www.antoloji.com/siir/sair/sair.asp?sair=16498&goster=hayat> (17.10.2009)

bu, gurbetlere hep yanar, / Türkülerin yazıldığı şehirdeyim.” dizeleriyle memleketini anlatmaktadır. (Çalışkan, ? : 28) Kişisel boyutta yaşanan aşkları işlediği şiirlerine bir örnek verelim: “Ufkuna direnen güneş / Ağır ağır olsa da batıyorsun / beni yine karanlık gecelerle kucaklaştırıyorsun / Terk ediyorsun zaman satıyorsun / Gözlerin doğsa gözlerime / ...” (Çalışkan, ? : 28)

1.21. Ahmet Aytaç (1960 -)

Roman yazarıdır. Sultanhanlıdır. İlk ve ortaokulu Sultanhanı’nda, liseyi Çanakkale Cezaevi’nde iken bitirdi. 1979’da girdiği ideolojik mücadele sonunda 24 yıl ağır ceza alarak hapis yatmıştır. Edebiyat ve fikir hayatına hapisanede kendisini yetiştirerek başladı ve cezaevinden yazdığı yazılar *Türkiye*, *Milli Gazete*, *Yeni Düşünce*, *Vahdet*, *Bayrak*, *Türk Edebiyatı*, *Boğaziçi*, *Mavera*, *Ribat* gibi dergi ve gazetelerde yayımlandı. Bir süre *Yeni Aksaray* gazetesinin kültür sanat sayfasını hazırladı. 1994’te Belçika’ya yerleşen Ahmet Aytaç yazı ve yayıncılığa Belçika’da çıkarttığı *Gurbette Mücadele* ve *Avrupa Türk* dergileri ile devam etti. Türk kültürünün tanıtımına yönelik faaliyetlerde bulundu. Öykü ve denemelerini çeşitli dergilerde yayımladı. *Hazine Adası* (1990) adlı bir romanı vardır. Bu roman daha sonra *Gün Doğmadan* adıyla yayımlanmıştır. *Mahpushane Mektupları* (2007a) ve *Firari Sevdam* (2007b) diğer kitaplarıdır.¹² (Işık, 2006: 511)

Mahpushane Mektupları’nda, Aytaç’ın mektuplaştığı entelektüeller, yazarlar, yayıncıların kendisine gönderdiği mektuplar bulunmaktadır. *Firari Sevdam* ise yazarın ikinci romanıdır. Kitabın arka kapağında, roman, “Mahpushanenin demir parmaklıkları arasından kurtulup hürriyet adına yola çıkan, son derece ilginç tesadüflerle savrulmuş bir manastırda devam eden genç bir adamın hikâyesi” (Aytaç, 2007b) satırlarıyla tanıtılmaktadır. Ayrıca ünlü romancı Emine Işınsoy, yazarın ilk romanı *Hazine Adası* ve anlaşılabilir sonradan yayımlanmamış olan *Medrese-i Yusufiye* hakkında aşağıdaki yorumları yapmıştır. Bu yorumlar, Işınsoy’nun Aytaç’a göndermiş olduğu bir mektuptan alınmıştır: “Hazine Adası, zayıf... Medrese-i Yusufiye ise, Hazine Adası’ndan çok daha iyi olmakla birlikte yine pek kuvvetli sayılmaz. Şu iki kitabı göz önüne aldığımız takdirde, demek senin şimdilik, birinci şahıs ve mümkün olduğu kadar gerçekleri, bildiğin, gördüğün şeyleri, yaşadığın tecrübeleri yazman gerekiyor. (...) senin çok ciddi gayretin var, isteğin de var. O halde başaracaksın...” (Aytaç, 2007a: 38)

Aytaç’ın verdiği eserlerin “12 Eylül edebiyatı” bağlamında düşünülmesi gerekir. Bu alanda çalışma yapacak kişiler için, eserler birer kaynak niteliği göstermektedir.

1.22. Şeref Yeşildal (1960-)

Aksaray’ın Güzelyurt (Gelveri) ilçesine bağlı Belisırma köyünde 1960 yılında doğan Yeşildal, ilk ve ortaokulu Ankara’da, lise eğitimini Aksaray’da tamamladı. Bugüne kadar yazdığı şiirlerinin yanı sıra, makale, araştırma, röportaj ve haberlerle gazeteci olarak tanındı. Gazeteciliğe 1977 yılında yerel *Uluurmak* gazetesinde başlayan Yeşildal, *Ortadoğu*, *Hergün*, *Millet* gibi gazetelerde yazarlık ve muhabirlik yaptı. *Güncel* gazetesinde dört yıl genel yayın müdürlüğü yapan yazarımız, 2007 yılında emekli olmasına rağmen *Aksaray Posta* gazetesinde yazmayı sürdürüyor.

“Kurban’ım” adlı şiirinden: “Baharda dalların atıp dört yana/ Çiçek çiçek açan yaz’a kurbanım. Yar deyip feleğe dert yana yana / Telleri kırılan saz’a kurbanım. / Güz gelende bağda olan üzüme / Nazlı nazlı bakan kız’a kurbanım. / Çağıldayıp akan ırmakların suyuna / Benliğini yitirmemiş öz’e kurbanım. / Sazı elde yurdu gezen ozana / Çilesi bitmeyen kul’a kurbanım. / Avşar Şeref gibi yazan ellere / Elleri yaratan Rabbe kurbanım.” “Sustu Bütün Nağmeler” adlı şiirinden: “Mutluluk çok uzak şimdi senin gibi / Duygular doldurmuyor eskisi

¹² Ayrıca bk. <http://www.biyografi.net/kisiyrinti.asp?kisiid=4042> (08.07.2009)

gibi benliğimi./ Durdu gönlümde fırtınalar, kasırgalar esmiyor, / Sustu bütün nağmeler, şarkımız çalmıyor eskisi gibi./ Gökyüzü mavi değil, rengimi değiştirdi ne... / Ya da hayal miydi maviler, aslına mı döndü. / Kuşlar cıvıldaşmıyor, yağmurlarda bir sükûn, / Koruluk suskun o geçen büyük aşkı unutmuş gibi.”¹³

1.23. Cevdet Ayas (1961 -)

Aksaray Altınkayalı'dır. 1980 yılında Aksaray Lisesi'nden mezun olmuştur. *Dünya İnsanlarına Hediye* (?) adlı çalışması, aforizma/duvar yazısı/vecize/özlü söz gibi terimlerle anlatılabilecek kısa cümlelerden oluşmaktadır. Yazara ait olan bu cümleler, dünyanın gidişatına dair değerlendirmeler içerir. İslami bir dünya görüşünün tezahürleri olan aforizmalar, zaman zaman çeşitli ilim, irfan, sanat, politika adamlarına, onların söz ve davranışlarına göndermeler yapar. Kitaptaki cümlelerde modern hayata, modern dünyaya yönelik eleştirel tavır açık bir biçimde görülmektedir.

1.24. Neyyir Arıbaş (1962-)

Aksaray'da doğdu. İlköğretim ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. 1979 yılında girdiği Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nden 1983 yılında Maden Mühendisi olarak mezun oldu. Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü Emet Bor İşletme Müdürlüğü'nde halen Üretim Müdürü olarak çalışmaktadır. Çeşitli dergilerde de şiirleri yayınlanmış olup, şiirlerini topladığı *İnciler* (2000) isimli bir kitabı vardır. Edebiyatın yanında halk müziği ile de ilgilenmekte, saz çalmaktadır.¹⁴

Şiirlerinden bir örnek: “Bir haykırışın dolunayın yaz günü / Uğuldayan tepelerinde yakamozun / Sabah güneşi gibi doğdun aniden / Ölü canlar yeşerdi topraklardan / Gözlerin gece mavisini, neylerim / Yolumu bulamam kaybolur giderim. / Türkü tadında sesin, goncaya hapsolan / Yanık ezgilerinde dolaşan bir sazın / Sabah güneşi gibi doğdu nur yüzün / Don nehirler çağladı aniden / Gözlerin gece perisi, neylerim / Yolumu bulamam kaybolur giderim. / Gözleri / Kara / Deniz / Çırpınır / Yüreğimde... / Hilal kaşların, eğilmez sancağıma işlenmiş Uğruna ölünen o yüksek değerlerin / Rüzgâr gibi ürperdi içim aniden / Sevda nağmeleri döküldü dilimden / Gözlerin grafit ışıltısı, neylerim / Yolumu bulamam kaybolur giderim. / Ruhum gölge olmuş sana bedenimden sıyrılan / O benim, o yanındaki senden olan / Rüzgar gibi esti saçların yüzüme / Dudaklarını hissettim aniden / Gözlerim yağmur bulutu, neylerim / Yolumu bulamam kaybolur giderim. / Gözleri / Kara / Deniz / Çırpınır / Yüreğimde.”¹⁵

1.25. Gürsel Akbulut (1962 -)

Aksaray iline bağlı Yeşiltepe kasabasında doğdu. İlk ve ortaokulu aynı kasabada tamamladı. Aksaray Ticaret Lisesi'ni bitirdi. 1991 yılında Eskişehir Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesi'nden mezun oldu. Şiir ve yazıları; *Türk Edebiyatı*, *Koza*, *Beşikgöl*, *Güneyde Kültür* dergilerinde yayımlanmıştır. Edebiyat çalışmalarını *Bozlak* adlı dergide sürdürmektedir.

1.26. Muammer Öztürk (1963 -)

Aksaray Çimeli Yeniköy doğumludur. Atatürk Üniversitesi'nde okumuş ve öğretmen olmuştur. Anadolu'nun çeşitli illerinde öğretmenlik yapmıştır. Halen Aksaray'da görevini sürdürmektedir. Şairin yayımlanmamış inceleme ve şiir kitapları mevcuttur. Aksaray'ın

¹³ Bu bölüm, şairin kendisi hakkında bize internet aracılığıyla ulaştırdığı bilgiler çerçevesinde oluşturulmuştur.

¹⁴ <http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php?id=3429> (12.03.2010)

¹⁵ http://www.maden.org.tr/resimler/ekler/2cd33e9c0236a8c_ek.pdf (12.03.2010)

mahalli gazetelerinde şiirler yayımlayan Öztürk'ün, henüz yayımlanmamış olan “Güneş Gömleğimin Altında” isimli şiir kitabını okurken tuttuğumuz notlar ve verdiğimiz hükümler aşağıdaki doğrultudadır:

Muammer Öztürk, bu kitabında büyük oranda Necip Fazıl Kısakürek'in etkisindedir. Ancak bu etki daha çok şiirlerin temaları bakımından söz konusudur. Şiirlerin biçimsel yönlerine bakıldığında, Öztürk'ün tam oturmamış bir hece ölçüsü ile yazdığı görülür. Bir bakıma, şiirler hece ölçüsü ile yazılmak istenmiş ancak bu başarılammıştır. Kitaptaki şiirlerin sadece başlıklarına bakıldığı zaman bile, Necip Fazıl etkisi bellidir: “Zaman ve Hayat”, “Hakikat”, “Geceler”, “Şehir”, “Ruh, Beden ve Akıl”, “Korku”, “Medeniyet”, “Mana”, “Nefs”... Şairin “Medeniyet” isimli şiirinden alacağımız mısralar, Necip Fazıl etkisini çok açık bir biçimde ortaya kor: “Ah şu cücelik: Fani cemiyet, / Hücrelerdeki katil eziyet, / Ruhumu öldürdü sıfatsız medeniyet, / Bir sıfat verdi; sadece ebediyet...”

Öztürk'ün yukarıda sözünü ettiğimiz hece ölçüsünü andıran ama belli bir ahenge ulaşamayan kalıp içerisinde, kimi felsefi, tasavvufi kavramlarla didiştığı ve şiirlerine daha çok evrende var olma sancısını taşıdığı görülmektedir.

1.27. Figen Şimşek (1964 -)

Aksaray merkezde doğdu. İlk ve orta öğrenimini burada tamamladı. Ankara Üniversitesi İşletme Fakültesi'nden mezun oldu. *Güneş Benim İçin Doğacak* (2008) adlı öykü kitabı var.

1.28. Veraş Çağlayan (1967 -)

Aksaray doğumludur. Kılıçarslan Ortaokulu'nu ve Aksaray Lisesi'ni bitirmiştir. Halen memurluk yapmaktadır. (Gökmen, 2009: 292) Gökmen Yılmaz Erdem'in hazırladığı *Barış Çağrısı* (2009) isimli antolojide bulunan şiirleri üzerinden aşağıdaki hükümlere ulaştık:

Veraş Çağlayan, halk şiiri tarzına yakın şiirler vermektedir. Şiirlerdeki ölçü ve kafiye hâkimiyetinin başarılı olduğunu söylemek zordur. Aşk, tabiat, Aksaray'ın güzellikleri, savaş karşıtlığı... gibi temalar üzerinde durmaktadır. Pek çok Aksaraylı şair gibi, Veraş Çağlayan da, Hasandağı için şiir yazmıştır: “Kime küstün ak çehreni salladın / Elin açıp Ekecik dağına selam yolladın / Kanat gerip Aksaray ilini kolladın / Senin kadrin, kıymetin var Hasandağı...” (Gökmen, 2009: 297)

1.29. İshak Pekköz (1968 -)

Aksaray – Gülağaç Camiliören köyü doğumludur. Aksaray İmam Hatip Lisesi'ni bitiren şair, halen Aksaray'da imam hatiplik yapmaktadır. Resim çalışmaları da bulunan Pekköz, 2003'te ilk şiir kitabını yayımlamıştır: *Bir Damla Bir Ses*.¹⁶

Kitaba bir önsöz yazan Ruhi Özkanlı, İshak Pekköz'ün şiirlerini, konularına göre “memleket, aşk, tabiat, din, tasavvuf, kahramanlık ve sosyal” şeklinde başlıklandırmıştır. (Pekköz, 2003) Bu tasnif, İshak Pekköz'ün şiir dünyasını isabetli bir şekilde açığa çıkarır. Kitabın ilk şiiri “Aksaray” adını taşır: “Melendiz çayının aktığı yerde / Alanın Tuz gölüyün güneyinde / Hasan dağının tam eteğinde / Kurulmuşun ey canım Aksaray'ım” (Pekköz, 2003: 1) Kitaptaki aşk şiirlerine örneklik teşkil eden şiirlerden “Neredeydin Sen” adlı metin, “Karanlık ıssız bir yolda yürürken / Kimse yok ortada vakit çok erken / Mecnun olmuş Leylasını severken / Sen neredeydin neredeydin sen” (Pekköz, 2003: 29) mısralarıyla başlar ki,

¹⁶ Kitabın yayım yılı olmamakla birlikte, şairin kendisi hakkında bize ulaştırdığı bilgiler söz konusu eserin 2003'te yayımlandığını göstermektedir.

mistik bir atmosfere sahiptir. “Şükreder” başlıklı şiir, dini şiirlere örnektir: “Yıkık duvar akar çatım / olmasa da villam katım / Sağlık sıhhat ver Allahım / İshak şükür de Allahım” (Pekgöz, 2003: 51) “Baba Ocağı” şiirinde, insanın faniliği, ölümlülüğü anlatılır: “Ne oldu ocağım sana / Akan suların durulmuş / Niçin baktın öyle bana/ Kapına kilit vurulmuş.” (Pekgöz, 2003: 11) “Tabiat” adlı şiirde ise, şairin pek çok şiirinde ulaşamadığı ahenge, ritme kısmen de olsa ulaştığı görülmektedir: “Kucak açan bağrına basan toprak matemli görünmüş / Kaldır başını bak gökyüzü çelik zırha bürünmüş / haydi gül artık gökyüzü sağnak sağnak ağlamakta / Güneş gelin olmuş renk renk kuşağını bağlamakta” (Pekgöz, 2003: 41) Şairin “Savaş 2003” adlı şiirinde ise, sosyal konulara değindiği, hatta oldukça güncel meselelere değindiği görülür.

Genel olarak bakıldığında, Pekgöz’ün şiirlerinde bir ahenk, bir ölçü probleminin aşılanmadığını söylemek gerekir.

1.30. Mehmet Can Doğan (1969 -)

Aksaray’da doğdu. Ortaöğrenimini Aksaray’da tamamladı. Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü bitirdi. Aynı üniversitede Yeni Türk Edebiyatı alanında doktora yaptı. *Mim, a’raf, Son Duvar* dergilerinin kuruluşlarında yer alıp bu dergileri yöneten Doğan, şiir ve yazılarını *Polemik, Türkiye Günlüğü, Sombahar, Dergâh, Ludingirra, Defter, E, Hece, Kaşgar, Virgül ve Kitap-lık*’ta yayımladı. Mehmet Can Doğan, “Beş Şair Beş Poetika” adlı çalışmasıyla 1993 Milliyet Edebiyat Ödülü’nü aldı. Şiir alanında verdiği eserler: *Mene Tekel Feres* (1993), *Törenler ve Komplolar* (1997), *Şaman* (2005). İnceleme-eleştiri alanında verdiği eserler: *Kitaplardan Bir Kitap* (2002), *A’dan Z’ye Asaf Hâlet Çelebi* (2003), *Şiiraze-Şiirin İç Dikişi Üzerine Yazılar* (2005). (Doğan, 2005: 1)

Şair, kendisiyle yapılan bir söyleşide, şiire, yazıya bakışını özetlemektedir: “Yazmanın temelde bir bakış sorunu, bakış bilinci, bakışın dışavurumu olduğunu düşünüyorum. Şiirin hayat ile ilişkisi, şairin kurduğu bütün bağlarda aranmalı. Bu bağlar, kimi zaman doğrudan içinde yaşanan hayatın dinamikleriyle, kimi zaman da gerçek diye kabul edilmiş nesnelere, durumların, ilişkilerin, pozisyonların algısı ile geriliyor, sıkışıyor, çözüyor... Bu durumda gerçek olanın neliği hakkında, ister istemez, bilince ve sezgiye dayalı olarak zihinsel ve duygusal kaymalar ortaya çıkıyor. Aslında bu, gerçeğin, gerçek diye sunulanın, kabul görenin, üzerinde uzlaşmış olunanın gözden geçirilmesi için bir imkândır. Elbette bunlar, birey kaygısı duymadan, buraya yaslanmadan, buradan hız almadan, bireyi önceleyecektir. Bu durum, poetik olarak dilin kullanımında, söz dizimi algısında, şiir kavrayışlarının kırılmasında, anlamın yeniden düşünülmesinde, ritim duygusunun çeşitlenmesinde, şiirdeki imajların bakıştan kaynaklanan gerçeklik algısı ile düzenlenmesinde, temanın ve konunun ritmik olanı nerelerde tuttuğunun ve bıraktığının görülmesinde, dilin imkânlarının aynı zamanda imkânsızlıklar içerdiğinin fark edilmesinde... kendisini gösterir ve dönüştürerek yeniden kurar.”¹⁷

Aksaraylı şair ve yazarlar arasında, sesini ülke çapında en çok duyurmuş sanatçıların başında gelen Doğan, şiir üzerine yaptığı çalışmalarıyla da ön plana çıkmıştır. “Üç Kâğıtçı Şaman” adlı şiirinden: “Ben içimden bakıp sesleniyorken ona hatta seslenirken onunla / yazdığım her sözcük efsun ve tütsü bıraktı bana / bir armağan diye inleyişten – her inleyiş bir armağandır ya- / dağılsın diye dağa vurulan kalp gibi bir yurttan / ayrı düştüm ben sözün büyüyle efsunlanmışken / yaklaştığım da oldu inkâr edemem mağarasında yatıp kalktığım / ateş yakıtığım kemik attığım geleceği açtığım o dağın / evet o dağın uçurumuna kuş saldıgım

¹⁷ http://www.siiipenceresi.com/soylesiler/mehmet_can_dogan.htm (12.03.2010)

kurduna ağladığım / kartal uçtu kurt öldü kartaldır uçar gerçi ama kurt / neden ölsün hem de neden ölsün yalnızlığı tek bildiği / yerinde kaldı hepsi yazıklanmalı mıyım hayıflanmalı mıyım” (Doğan, 2005: 1)

1.31. Latif Sarı (1969 -)

Ortaköylüdür. Ortaköy Lisesi’ni bitirmiş ve serbest ticaretle uğraşmıştır. 1989 yılından itibaren Almanya’ya yerleşmiştir. Şiirlerini *Yalnızlığa Adanmış Şiirler* (2001) adlı kitapta toplamıştır. (Işık, 2006: 2820) Latif Sarı’nın rahat bir söyleyişle yazdığı aşk şiirleri, genellikle hüznü ve esrik bir atmosfere sahiptir. Doğa imgelerine göndermeler yapılır. Ayrılık, yalnızlık, mutsuzluk gibi ara temaların ardında bulunan asıl tema aşktır. Kendisine umutsuzca seslenen sevgili uzaklardadır ve kendisine seslenen sevgili bir hüznü ve yalnızlık içindedir.¹⁸

1.32. Yavuz Bal (1971 -)

Aksaray doğumludur. Ticaretle uğraşmaktadır. *Vurulur Anka Kuşları* (2007) adlı bir şiir kitabı vardır. Gerek serbest ölçüyle gerekse hece ölçüsüyle şiirleri olmakla birlikte, klasik formlardan yararlandığında kendi şiir gücünü daha iyi hissettirebilmektedir. Şairin destansı söyleyişleri anımsatan, çok güçlü, çok heybetli bir seslenişidir. Abdurrahim Karakoç, şair hakkında “Yavuz Bal tek yönlü bir şair değildir. Beşeri aşkı, ilahi aşkı harmanladığı gibi, vatan aşkını da yüreğine yazmış. İmanı kavidir şiirlerinden anladığım kadarıyla...” (Bal, 2007: 4) demektedir. Vatani duygulardan gönül ilişkilerine uzanan çizgide, Bal, gerçek bir şairlik yeteneğine sahip olduğunu belli eden şiirler vermektedir.

“Ay Türküsü” şiiri, halk edebiyatımızın “mani” biçimini başarıyla uyguladığını göstermesi bakımından önemlidir: “aya karşı duruyor / aydan haber soruyor / o kız yolun şaşırması / bize doğru gidiyor / ayın rengi sapsarı / geceler olmuş yarı / rengim sararmış solmuş / eller almış o yarı / ayın önü bulutlar / yıkıldı tüm umutlar / gözlerime yaş dolmuş / bitmez bende ağıtlar / gerdanda kara beni / gel götüre yara beni / duydum yar elin olmuş / ondurmaz yara beni” (Bal, 2007: 11) Serbest ölçü ile yazılmış bir şiirinde Bal, şöyle seslenir: “isyanlar olur fikrimde / ve de / dağınıktır düşlerim / bir ak kanatlı Anka kuşu / gözlerimde sitem / gözlerinde huşu / bilinmeze kanat çırpar / menzil yakında / Kaf dağında / bir kör avcı / elinde tüfeğiyle / nişan alır Anka kuşuna / bir dilsiz ozan / vurur teline kopuzun / bir hünkâr sevdadadır / şirpençe düşmüştür / Gönlüne yavuzun” (Bal, 2007: 21)

1.33. Yalçın Sevindi (1972 – 1997)

Aksaray merkez doğumludur. Aksaray’daki Zafer İlkokulu’nu, Kılıçarslan Ortaokulu’nu, Afyon Polis Koleji’ni ve Ankara Polis Akademisi’ni bitiren Yalçın Sevindi, 1994 yılından itibaren komiser yardımcısı olarak çalışmaya başlamıştır. 1997 yılında, askeri görevini yerine getirirken, mayın patlaması sonucu Irak sınırında şehit düşmüştür. Sevindi’nin öğretmen olan babası Nail Sevindi, “Akademi yıllarında spordan biraz uzak kalarak ders dışı kitapları okumaya başladı. Etkisinde kaldığı yazarların bütün kitaplarını okumaya çalıştı. Daha ziyade milli, dini, tarihi, felsefi ve şiir kitapları üzerinde durdu. Bu yıllarda şiir denemelerine de başladı. Hangi ders defterini açsan içinden birkaç şiir denemesi çıkar. Bu şiirlerin toplamı 50’nin üzerindedir. Belki gelecekte kitap haline getirmeyi düşünmüş olup kendine nasip olmayan bu hayalin gerçekleştirilmesi bize nasip olmuştur.” (Sevindi, 1999: 5) demektedir.

Babası Nail Bey’in çabalarıyla yayımlanan *Şüheda* (1999)’daki şiirler, iman dolu bir kalbin mahsulleridir. Bu yönüyle, *Şüheda*, Mehmet Akif Ersoy’u ve onun şiirlerini çağırır. Ancak bu şairin kişiliği ve hayata bakışı anlamında böyledir. “Şehitler diyarında, / Kervan geçen yolum ben. / Zulmün beşiğinde, / Hakkı tutan yolum ben...” (Sevindi, 1999: 13)

¹⁸ <http://www.antoloji.com/siir/sair/sair.asp?sair=40298&goster=siirler> (18.11.2009)

mısralarıyla başlayan “Ben” şiiri, aynı zamanda şairimizin kişiliği hakkında da bize ipuçları vermektedir. “Gençlik” şiirinde, şairin batılılaşma eleştirisi yaptığını görürüz: “Ne zaman çıksam sokağına Ankara’nın / Mini etekli kızlar göbeğinde Çankaya’nın / Bu ne sorumsuzluk nerede ana, baba, aile / Çocukları böyle mi olmalıydı vatanın?” (Sevindi, 1999: 15) yanlış bir biçimde batılılaşmanın eleştirildiği bu şiirde, şairin “Türk olmanın gururu tek yol Turan!” (Sevindi, 1999: 15) diye haykırarak, kendi bakış açısını da gösterdiğine şahit oluruz. “Dertlerimiz Tükenmez” başlıklı şiirde, “Gayret et fabrika, yollarla tüm vatani örmeye, / Avrupalı gelsin örnek diye görmeye...” (Sevindi, 1999: 21) mısraları ile, nasıl kalkınmamız gerektiği konusunda fikir yürütür. Hece ölçüsü ile yazılmış olan şiirlerde, sağlam bir ölçü sisteminden ya da bir ahenkten bahsetmek mümkün değildir.

1.34. Gökmen Yılmaz Erdem (1972 -)

Aksaray doğumludur. Anadolu Üniversitesi İşletme Bölümü’nü bitirmiştir. Memurluk yapmaktadır. *Ey Garip Ceylanım* (2007a) ve *Ruhumun Serüveni* (2. bs. 2007b) adlı iki şiir kitabı yayımlamıştır. *Ruhumun Serüveni*’nde, yalnız bir kişinin hayata, dünyaya, insanın evrendeki yerine dair felsefi söyleyişleri hâkimdir. Şairin daha çok İslam tasavvufunu referans aldığı, insanın güzel olana, ilahi olana ulaşmak için izlemek zorunda olduğu içsel yoldan, yolculuktan bahsettiği, irfani söyleyişleri denediği görülür. Ancak bu tasavvufi söyleyişler belli bir dinî sistemin parçası değil, daha ziyade bağlantısız ve rastlantısaldır. Şairin düzyazı ifadelerine çok yaklaştığı, şiirselliğe ulaşmakta zorlandığı görülür. (Erdem, 2007) *Özümde Saklı Gizemler* de şairin bir başka şiir derlemesidir (Erdem, 2008).

“Ruhumun Serüveni 1”den: “Bir ağaç olduğunca büyüüp / Kendini hissettirdiği an! / Toprak da sırta kalem / Yeniden tercüme eder / Evvelden günümüze / Elbisem olası bedenim bil / Dönüşün yok dönse gerisin / Bedenime sarılısam / Şansın yok ağaç misali / Zamana esaretli / elleri bağlı elbisemin” (Erdem, 2007b: 5) “Özümde Saklı Gizemler 1”den: “Grift mevzuları kolayca / Kavrar olduğunda / Berrak bir rabıta / Hızla mesafesine yöneltilir”... “Özümde Saklı Gizemler 2”den: “Dillerdeki bal damlaların / Kâinatın ritmini taşıyan nefeslere / Hiç kaybolmayan umutlarıyla / Hiç solmayan çiçeklerine / An’a can kattıkları görülür” (Erdem, 2008: 124)

1.35. İbrahim Amaç (1973 -)

Hayatı hakkında fazla bilgiye ulaşamadığımız İbrahim Amaç, *İncir Kuşu* adlı bir şiir kitabı yayımlamıştır. Şairin kendi imkânlarıyla çıkarttığı anlaşılın kitapta yayım yılı ve yayım yeri bilgileri bulunmamaktadır. İbrahim Amaç, serbest ölçü ile daha çok duygusal söyleyişleri denese de, zaman zaman sosyal içerikli konuları anlatmakta, çocuklarını yitiren anaların acılarını ya da yoksul çocukların hayat zorluklarını şiirleştirmektedir.

İnsanın yeryüzündeki yalnızlığına vurgu yapan şairin, doğa unsurlarından yararlanmak istediği ve bu tercihin şiirlerdeki estetik düzeyi artırdığı görülmektedir. Şairin kitabına adını veren şiirinden: “Çiğdamlası gülüşlerinde / Geçip oturduğunda gecenin döşüne / çocuklaşveriyor duygularım / Özlemekteyim seni / soyutla somut arasında / düşlerimin incirkuşu / Geceleri gelirler / Sadece geceleri / Sadece incirağaçlarına gelirler / Uykunun görmediği İncirkuşları / Yalın adımlarla geçiyorsun / Yüreğimin zembereğini kırarak / Geliyorsun, Gidiyorsun / Kınalı ayakların izlerinden kopuyor, / gidiyorsun. / Yüreğim izlerinden uzak ve yalnız / Bense beklemekteyim kör karanlıkları. / Karanlıkta sesini duymak.” (Amaç, ? : 3)

1.36. Hüseyin Sarıkaya (1973 -)

Aksaray doğumludur. İlk ve orta öğrenimini Aksaray'da tamamladıktan sonra Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni bitirdi. (Sarıkaya, 2002: 3) Yayımlanmış bir şiir kitabı var: *Saat Kaç?* (2002). Şiirlerinde çoğunlukla, hayatın ve insanın değerini bilmek, insanın evrendeki dinmez yalnızlığı, kişisel düzeyde yaşanan aşklar, gerçek aşkın ve âşıkın aranişı, bulunamayışı, dünyanın geçiciliği, yalanlığı, hazzın sınırlılığı gibi temaların anlatıldığı görülmektedir. Zaman zaman yoksul insanlara odaklanan şair, dünya sevgisinin anlamsızlığı, insanın/insanlığın/hayatın kıymeti gibi konulara da yönelir. Şiirlerde dini bir yaklaşımın hâkim olduğuna ve hayata ve insanlara eleştirel bir gözle bakıldığına da tanık oluruz. Şair, düzyazı özelliklerini aşamayan şiir denemelerinde, yerine göre hikâyeleme tekniğinden de faydalanmaktadır.

“Tanır mısın” şiirinden: “Uzak ufuklardan seslensem sana / Kalbimin sesini tanır mısın/ Dermansız vücudumu getirsem ayaklarına / Ölesiye sevdiğimi anlar mısın” (Sarıkaya, 2002: 24) “Hayat” şiirinden: “Gördüm sana benzeyen birini bugün / içim yandı elim titredi ve korktum / Unutmuşum seni görünce kalbime doldu hüzün / Oturdum bir köşeye glayacak derecede doldum” (Sarıkaya, 2002: 28)

1.37. Hasan Tosun (1974 -)

Aksaray Eski doğumludur. İlk ve orta öğrenimini Eski'de tamamlayan Hasan Tosun, askerliği sırasında şiirle tanışmıştır. *Şairin Şiirleri 1* (2006) ve *Şairin Şiirleri 2* (2007) adlı iki şiir kitabı mevcuttur. Kendisiyle internet üzerinden yaptığımız görüşmede “Genelde halkın sıkıntılarını gözlemleyerek onların dertlerine ve sevinçlerine ortak olmaya çalışırım.” diyen şairin, elimizde bulunan *Şairin Şiirleri 2* adlı kitabını; aşk şiirleri, ulusal şiirler ve dini şiirler olmak üzere üç bölüme ayırdığı görülmektedir. Aşk şiirlerinde genellikle ulaşılamayan sevgiliye sitem edilmektedir. Ulusal şiirler bölümünde ise, milli eğitim programında kutlanan belirli günler ve haftalarla ilgili şiirler mevcuttur. Dini şiirler bölümünde, şairin, İslami inanç çerçevesindeki duygu ve düşüncelerini dile getirdiği görülür. Hasan Tosun, hece ölçüsüne yakın ama serbest ölçünün rahatlığına da sığınmak isteyen bir ölçü anlayışı içindedir.

“Bir Hazan” şiirinden: “Gizem üstüne olur mu erdem / Senden habersiz seven ben / Nerden bilirsin sen nerden / Bir hazan yaprağı gibi... / Bakışları cemal gözleri ela / Bu sevgiden haberi yok hala / Umutsuzluklara kapılır da giderim / Bir hazan yaprağı gibi...” (Tosun, 2007: 8)

1.38. Akın Akbulut (1974 -)

Aksaray doğumludur. Babasının görevi sebebiyle Anadolu'nun çeşitli yerlerinde ilk ve orta öğrenimini tamamlayan Akbulut, Süleyman Demirel Üniversitesi Maden Mühendisliği bölümünden mezun olmuştur. Halen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nda çalışmaktadır. *Akrep Dansı* (1997) ve *Gördüm* (2002) olmak üzere iki şiir kitabı mevcuttur. (Akbulut, 2002 : 4) Elimizde olan *Gördüm* adlı kitabını incelediğimiz zaman, Akın Akbulut'un kendine özgü bir şiir dünyası kurabilecek bir yetenek düzeyine sahip olduğunu gördük.

Gördüm'deki şiirlerin geneline, çocukluk masumiyetinin aranişı, çocukluk hatıralarının anımsanışı teması hâkimdir. Şair, hayatın sıradanlığından sıkılmakta ve kurtuluşu çocukluğunun masum anlarına dönmekte bulmaktadır. Şairi çocukluğuna götüren bir başka saik de, modern dünyanın kişiyi bunaltıyor olmasıdır. Akbulut'un şiirlerinde, yer yer modern hayata, modern dünyaya yönelik eleştiriler bulunmaktadır. Hayatın geçiciliği, ölümün acımasız yüzü, geçmiş güzel günlerin hatırlanışı, gerçek dostluğa, arkadaşlığa duyulan özlem gibi başlıklar, şairin sıklıkla başvurduğu konular arasındadır. (Akbulut, 2002)

“Yol” isimli şiirinden: “İssız, uzun bir yol / Kurak ve çorak topraklar / Koyun çingirakları dalga dalga / Rüzgârın sesi kalmış kulağımda / Havada yanık kokusu / Ne ateş var

ne ocak / ellerinde tuzlu toprak / Bir rüyadan uyanırcasına mahzun ve titrek / Gözler ise nemli / Hayat işte şart olmuş her gülüşü ağlamaklı bitirmek / Bir sonbahar akşamı mı yoksa temmuz sıcağı mı? / Bilmem ki hangi zaman? / Gelenlerle gidenler buluşamayacak” (Akbulut, 2002: 6) “Babama Sözüm Var” şiirinden: “Kalemim yazmasa / Ellerim titrese / Dilim dönmese de artık / Gözlerimin sönse de feri / Taşmasa da bedenimi ayaklarım / Kırılrsa da parmaklarım ellerim kollarım / Susuzluktan çatlasa da dudaklarım / Selam söyleyin minnet etmem kimseye / Babama sözüm var / Eyvallahım yok kimseye...” (Akbulut, 2002: 19)

1.39. Mustafa Birgin (1980 -)

Aksaray Bozcayurt doğumludur. İlkokulu kendi köyünde, ortaokulu ve liseyi Güzeyurt ilçesinde tamamlamıştır. Halen Avusturya'nın Innsbruck Üniversitesi'nde Pedagoji alanında yüksek lisans yapmaktadır. “Sılaya Dönelim” şiirinden: “Gurbet eller bize mezar olmadan/Gel ey deli gönül sılaya dönek/Henüz zaman geçip, ömür solmadan/Gel ey deli gönül sılaya dönek/Kış ayları gelip karlar yağmadan/Sakala, saçlara aklar dolmadan/Nazlı yâr üzülp ağıt yakmadan/Gel ey deli gönül sılaya dönek/Kime derman olmuş elin diyârı/ Alan var mı söylen, gerçek muradı/Mustafa'ya mekân olmaz burası/Gel ey deli gönül sılaya dönek.”

1.40. Fatih Coşkun (1982 -)

Aksaray Ortaköy Balcı kasabası doğumludur. İlk ve orta öğrenimini Niğde'de ve Muğla'da yaptıktan sonra Aksaray'a yerleşmiş olan yazar halen Aksaray'da yaşamaktadır. Coşkun'un yayımlanmış bir romanı bulunmaktadır. *Aksaray Destanı* adlı roman 2008 yılında yayımlanmıştır. Alt başlığı “Bu bir kahramanlık destanıdır.” olan eser, 20. yüzyılın ortalarında, Ortaköy Balcılar köyünde geçmektedir. Roman boyunca Konya Aksaray arasında yolculukların anlatılması, eserin mekânını buna göre genişletmektedir. Eserde Ortaköy Balcılar Köyü'nde lise öğrencisi olan Ulubey, çevresi tarafından çok sevilen, gözü pek, kimsenden korkmayan, güçlü karakterli bir gençtir. Tek derdi babasının olmamasıdır. Kurtuluş Savaşı gazisi dedesi ve diğer akrabalarıyla birlikte yaşarken, dedesinin muharebe arkadaşı Yunus Ali, Konya'da bir köyden kendisine haber salar ve derhal Konya'ya gelmesini ister. Ulubey ve dedesi, alelacele Konya'ya gittikleri zaman, köyün ağası aleyhine şahitlik yapan Yunus Ali'nin başının dertte olduğunu öğrenirler. Ağa, aftan dolayı hapisten çıkacaktır ve Yunus Ali'yi ve çocuklarını öldüreceklerdir. Ulubey ve dedesi hemen bir plan yaparak, bu aileyi Aksaray'a kaçırlar. Uzun süre kötü niyetli ağanın adamları tarafından takip edilirler ve hep bir öldürülme korkusu içinde yaşarlar. Ancak sonunda Ulubey, bu kötü niyetli ağayı öldürecek ve herkesi huzura kavuşturacaktır. (Coşkun, 2008) Oldukça hacimli bir roman olan *Aksaray Destanı*, edebiyata henüz adım atmış bir kalemin tüm amatörüklerini taşısa da, akıcı bir anlatımı, sürükleyici bir kurgusu vardır ve yazarının ileride vereceği eserler hakkında ümit vaat etmektedir.

1.41. Mustafa Erdem Özçiftçi (1983 -)

Aksaray merkez doğumludur. İlk ve orta öğrenimini Aksaray'da tamamladıktan sonra Ege Üniversitesi Bilgisayar Öğretmenliği bölümünü kazandı. “Kızıl Saray” adlı öyküsü, *Derinden Gelen Sesler* (2005) adlı antolojide yer aldı.

1.42. Çiğdem Çakır (? -)

Gökmen Yılmaz Erdem'in hazırladığı *Barış Çağrısı* (2009) isimli antolojide, şair Çiğdem Çakır, kendini şöyle tanıtır: “Anadolu Üniversitesi Halkla İlişkiler mezunuyum.

Dolunay Mevsimi ve *Karanlık Sokakta Yağmuru Dinliyorum* isimli kitaplarını şiir severlere sundum.” (Gökmen, 2009: 103)

Müzik ve resim çalışmaları da olan Çiğdem Çakır’ın şiirleri, yoğun bir karamsarlığın hâkim olduğu, aşk şiirleridir. Kendisine bir türlü ulaşılamayan sevgiliye seslenen şair, ağır bir melankolik atmosfer içinde bir lirizme ulaşır. Doğa unsurlarının ön plana çıktığı görülür. Serbest ölçü ile şiirler yazan Çakır, adeta ortasından kırılmış cümlelerden mısralar oluşturmak hedefindedir. Yalnızlık, ayrılık, özlem, hüznün, Çakır’ın karanlık şiir atmosferini güçlendiren temalardır: “Sabahın beşi / Gökyüzünde göç eden kuşlar / İlkbaharımı koparıp / Uzaklara akıyor / Kim derdi ki / Dizlerinde derman kalmayan ruhun / Masum yüzü olacaktım pencerelede...” (Gökmen, 2009: 108)

SONUÇ

Cumhuriyet dönemi edebiyatımız içerisinde, bütün bu Aksaraylı şair ve yazarların eserleri incelendiği zaman, aşağıdaki hükümlere ulaşmamız mümkündür:

1. Yukarıda hayatları ve eserleri hakkında bilgi verilen sanatçıların ulaştıkları etki alanları üzerinden düşündüğümüz zaman, sanatçılarımızın iki ana gruba ayrıldıkları görülmektedir: Ülke edebiyatını kapsayacak şekilde, ulusal düzeyde isim yapmış olanlar ve bunlara göre daha mahalli bir çizgide kalmış olanlar. Örneğin; Nusret Kemal Otyam, Fikret Otyam, Mahmut Makal, Nahit Eruz, Ülkü Ulurmak, Hayrettin Ökçesiz, Zeynep Ankara, Ali Ekecik, Mehmet Can Doğan gibi isimler, bütün ülke sathına yayılmış edebiyat dergilerinde eserler yayımlamış, eserlerini daha büyük ve kapsamlı yayınevlerinden bastırarak daha geniş kitlelere ulaşımlardır. Çalışmaları daha yerel çapta kalmış olan şair ve yazarlar ise, daha çok kendi imkânlarıyla bastırdıkları kitaplarla ve yerel yayın organlarındaki ürünleriyle kendilerini göstermeye çalışmışlardır.

2. Sayıları kırkı aşan Aksaraylı sanatçıların eser verdikleri türlere bakıldığında, öykü, roman, deneme, eleştiri, gezi yazısı gibi türlerde eser verenler var ise de, ürünlerin büyük çoğunluğunun şiir alanında olduğu görülmektedir. Ulusal çapta isim yapmış sanatçılarla, onlara göre daha yerel çapta kalmış sanatçıların eserleri kıyaslandığında, ikinci grubun daha çok şiir türünde eser verdiğini, ilk gruptaki sanatçılarda ise türsel anlamda bir çeşitlenme olduğunu söylemek mümkündür.

3. Sanatçıların eserlerinde işledikleri temalara bakıldığında; aşk, din, tasavvuf, vatan sevgisi, ölüm, doğa, yoksulluk, toplumsal adaletsizlik, ahlaki yozlaşma, bunalım, hayatın anlamı, Aksaray ilinin kültürü, zenginlikleri, güzellikleri, problemleri gibi başlıklara ulaşmak mümkündür.

4. Ulusal çapta isim yapmış Aksaraylı sanatçıların eserlerine bakıldığında, genel anlamda ülke edebiyatının bir izdüşümünü meydana getirdiklerini söylemek mümkündür. Örneğin Nusret Kemal Otyam, toplumcu gerçekçi şiirimizin bir süreği iken, Nahit Eruz, toplumcu gerçekçi Türk öyküsünün bir sürdürücüsü olarak görülebilir. Ali Ekecik ise, İslamcı şiir hareketinin özellikle Sezai Karakoç üzerinden yürüyen devamı gibi durmaktadır. Bunların aksine, Fikret Otyam’ın, gezi yazısı/röportaj dalında ülke edebiyatında kendine mahsus bir alan açacak kadar güçlü bir çıkış yaptığı görülür. Aynı şekilde Mahmut Makal da, ulusal çapta ses getirmeyi başarmıştır.

5. Yaşadığımız döneme yaklaşıldıkça, Aksaraylı şair ve yazarların sayısı giderek artmış, her geçen sene edebiyatımıza yeni sanatçılar eklenmiştir. Basım ve yayım imkânları kolaylaştıkça, bu sayının giderek artacağı da söylenebilir.

KAYNAKÇA

- AKBAŞ, Yaşar; (1996), *Eylül Şiirleri*, Konya: [yayınevi yok].
- AKBAŞ, Yaşar; (2007), *Evlât*, Ankara: Gündüz Kitabevi.
- AKBULUT; Akın; (2008), *Gördüm*, Ankara: Gündüz Kitabevi.
- AMAÇ, İbrahim; [yayın yılı yok], *İncir Kuşu*, [yayın yeri yok]: [yayınevi yok].
- ANKARA, Zeynep; (1991), *Kanatsız Düşüşler*, İstanbul: Bilgi Yayınevi.
- ANKARA, Zeynep; (1993), *Terkedilmiş Sokakta Sessiz Bir Gölge Oyunu*, İstanbul: Simavi Yayınları.
- AYAS, Cevdet; [yayın yılı yok], *Dünya İnsanlarına Hediye*, [yayın yeri yok]: [yayınevi yok].
- AYDIN, Mehmet; (2001) *Edebiyatımızda Kadın Şair ve Yazarlar Sözlüğü*, İstanbul: Alesta Yayınları.
- AYDIN, Orhan; SÜZER, Selahattin; [yayın yılı yok], *Sana Geldim*, [yayın yeri yok]: [yayınevi yok].
- AYTAÇ, Ahmet; (2007), *Mahpushane Mektupları*, İstanbul: Fener Yayınları.
- AYTAÇ, Ahmet; (2007), *Firari Sevdam*, İstanbul: Fener Yayınları.
- BAL; Yavuz; (2007), *Vurulur Anka Kuşları*, Ankara: Gündüz Kitabevi.
- BARAN, Ethem; (Ağustos – Eylül 2010), “Öykümün Taşrası Taşramın Öyküsü”, *Hece Öykü*, S. 40, s. 122.
- BEHRAMOĞLU, Atao; (26 Şubat 2004), “Otyam’ın Yüreğindeki Aslan”, *Cumhuriyet Kitap*, S. 732, s. 6.
- BEZİRCİ, Asım; (2003), *1950 Sonrasında Hikâyecilerimiz*, İstanbul: Evrensel Basım Yayın.
- COŞKUN, Fatih; (2008), *Aksaray Destanı*, Aksaray: [yayınevi yok].
- ÇALIŞKAN, Yavuz Bayram; [yayın yılı yok], *Yaşanmamış Mutluluk*, [yayın yeri yok]: [yayınevi yok].
- ÇALIŞLAR, Aziz; (1987), *Türk ve Dünya Edebiyatçıları*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- ÇALİDİS, Nena; (26 Şubat 2004), “Türkiye’ye Bir Projektör Tutmaya Çalıştım”, *Cumhuriyet Kitap*, S. 732, s. 4 vd.
- DEMİRALP, Oğuz; (Haziran 2004), “Taşra Coğrafya Mıdır?”, *Kitaplık*, S. 73, s. 55.
- DOĞAN, Mehmet Can; (2005), *Şaman*, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- EKECİK, Ali; (1996), *Filiz Süren İlahiler*, Konya: Esra Yayınları.
- EKECİK, Ali; (1999), *Göçüyor Kalbim*, İstanbul: Beyan Yayınları.
- ERDEM, Gökmen Yılmaz; (2007), *Ruhumun Serüveni*, 2. bs., Ankara: Gündüz Kitabevi.
- ERDEM, Gökmen Yılmaz; (2008), *Özümde Saklı Gizemler*, Ankara: Gündüz Kitabevi.

- ERDEM, Gökmen Yılmaz; (2009), *Barış Çağrısı*, Ankara: Meneviş Yayınları.
- ERUZ, Nahit; (1969), *Çuvalın Yanındaki Adam*, İstanbul: Öncü Kitabevi.
- ERUZ, Nahit; (1971), *Yumma*, İstanbul: Papirüs Yayınları.
- ERUZ, Nahit; (1973), *Gül Hırsız*, İstanbul: Sinan Yayınları.
- ERUZ, Nahit; (1978), *İnsanca*, İstanbul: Derinlik Yayınları.
- IŞIK, İhsan; (2006), *Türkiye Edebiyatçıları ve Kültür Adamları Ansiklopedisi*, Ankara: Elvan Yayınları.
- KULAKSIZ, Şahin; [yayın yılı yok], *Sevgiye Hasret*, [yayın yeri yok]: [yayınevi yok].
- LEKESİZ, Ömer; SU, Hüseyin; (Şubat Mart 2005), “Öykücüler ve Öykü Kitapları Sözlüğü – 7”, *Hece Öykü*, S. 5, s. 169-170.
- MAKAL, Mahmut; (2000), *Bizim Köy*, Ankara: Güldiken Yayınları.
- OĞAN, Münevver; (Eylül 2006), “Nusret Kemal Otyam’la”, *Tan Edebiyat*, S. 5, s. 19 vd.
- OTYAM, Fikret; (1982); *Ha Bu Diyar/Doğudan Gezi Notları/Harran Hoyrat Mayın ve İrip*, İstanbul: Adam Yayınları.
- OTYAM, Nusret Kemal; (1988), *Truva’nın Kırılması Elleri*, Ankara: Kerem Yayınları.
- OTYAM, Nusret Kemal; (1997), *Suyüzü*, Ankara: Karşı Yayınlar.
- OTYAM, Nusret Kemal; (2002), *Güneş ve Bulut*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- OTYAM, Nusret Kemal; (2006), *Doğayla İççe Yaşayan Ülke: İsveç*, Ankara: Damar Yayınları.
- OTYAM, Nusret Kemal; (2006), *Kıskıvrak*, Ankara: Damar Yayınları.
- ÖKÇESİZ, Hayrettin; (1998), *Yüz Toprak Şiir*, İstanbul: Cem Yayınevi.
- ÖZTÜRK, Ali; [yayın yılı yok], *Ayrı Dünyalar*, [yayın yeri yok]: [yayınevi yok].
- ÖZTÜRK, Muammer; *Güneş Gömleğimin Altında*, yayımlanmamış şiir kitabı.
- PEKGÖZ, İshak; [yayın yılı yok], *Bir Damla Bir Ses*, Aksaray: [yayınevi yok].
- SARIKAYA, Hüseyin; (2002), *Saat Kaç*, Konya: [yayınevi yok].
- SATILMIŞ, Celaeddin; [yayın yılı yok], *Hakikat Çekirdekleri*, Aksaray: [yayınevi yok].
- SATILMIŞ; Celaleddin; (1998), *Dev Ayna*, Ankara: [yayınevi yok].
- SEVİNDİ, Yalçın; (1999), *Şüheda*, Aksaray: [yayınevi yok].
- SOLAK, Ramazan; (2009), *Güneşim*, İstanbul: Gündüz Kitabevi.
- TOSUN, Hasan; [yayın yılı yok], *Şairin Şiirleri 2*, Konya: [yayınevi yok].
- TURAN, Güven; (Haziran 2004), “Taşra Coğrafya Mıdır?”, *Kitaplık*, S. 73, s. 51-53.
- UĞURLU, Sinan; (1998), *Gönül Bostanı*, İstanbul: Uğurlu Yayınları.
- ULUIRMAK, Sadi; (1979), *Ulurmak’tan Hasandağı’na*, Aksaray: [yayınevi yok].
- ULUIRMAK, Ülkü; (1990), *Baudelaire, Gül, Aşiyen ve Satranç Maçı*, İstanbul: Martı Yayınları.
- ULUIRMAK, Ülkü; (1991), *Tavuskışı*, İstanbul: Edebiyat Gazetesi Yayınları.

- ULUIRMAK, Ülkü; (2006), *Şiir Ki Bitmeyen*, İstanbul: Papirüs Yayınevi.
- ULUIRMAK, Ülkü; [yayın yılı yok], *Küçük Şeyler*, İstanbul: Memleket Yayınevi.
- ULUIRMAK, Ülkü; Ömer Solak'a Yazılmış 24 Kasım 2009 Tarihli Mektup.
- ÜNLÜ, Mahir; ÖZCAN, Ömer; (2003), *20. Yüzyıl Türk Edebiyatı*, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- ZENGİN, Yakup; (2005), *Ada*, Ankara: [yayınevi yok].
- ZENGİN, Yakup; (2005), *Kaçak Şiirler*, Ankara: [yayınevi yok].

İnternet Kaynakları

- <http://video.google.com/videoplay?docid=5095938877427996207> (11.07.2009)
- <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/koyensutu.htm> (11.07.2009)
- http://www.bkd.org.tr/biyografiler_ac.asp?id=179 (09.07.2009)
- <http://www.baranayayinlari.com.tr/default.asp?part=oku&id=575&pid=576&urun=40>
(10.03.2010)
- <http://www.baranayayinlari.com.tr/default.asp?part=oku&id=575&pid=576&urun=40>
(10.03.2010)
- <http://www.yasamdersleri.com/yazi.asp?id=3260> (10.03.2010)
- <http://www.antoloji.com/siir/sair/sair.asp?sair=16498&goster=hayat> (17.10.2009)
- <http://www.biyografi.net/kisiyrinti.asp?kisiid=4042> (08.07.2009)
- <http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php?id=3429> (12.03.2010)
- http://www.maden.org.tr/resimler/ekler/2cd33e9c0236a8c_ek.pdf (12.03.2010)
- http://www.siirpenceresi.com/soylesiler/mehmet_can_dogan.htm (12.03.2010)
- <http://www.antoloji.com/siir/sair/sair.asp?sair=40298&goster=siirler> (18.11.2009)